

Ніва

ТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 52 (1087) БЕЛАСТОК 26 СНЕЖНЯ 1976 г. ЦАНА 60 гр.

БЕЛАВЕЖСКІ НАЦЫЯНАЛЬНЫ ПАРК

Аб белавежскім парку я сёння пачаў не без прычыны. 29 снежня г.г. яму споўніцца 55 гадоў. Няма ў Польшчы старэйшых паркаў.

Адразу ж пасля заканчэння I сусветнай вайны група польскіх вучоных-прыродазнаўцаў на чале з праф. У. Шаферам едзе ў Белавежу, каб паглядзець і рашыць, ці і дзе стварыць вялікі запаведнік прыроды. Гэтая думка праследвала іх ужо здаўна. Тым больш, што ўжо ў перыяд вайны нямецкі прыродазнаўца Г. Конвэнц насіўся з падобнай думкай, нават вылучыў з-пад эксплуатацыі адпаведную плошчу пушчы, каб на гэтым месцы стварыць „парк натуры". Эфектам дзвюх паездак з'яўляецца апублікаваны У. Шаферам у часопісе „Сыльван" у снежні 1920 г. і артыкул „План стварэння запаведніка ў Белавежскай пушчы". Адначасова ў гэтай справе быў зложаны ва ўласцівым міністэрстве мемарыял, але міністэрства мемарыялу не адобрыла. Вучоныя, аднак, не злажылі рук і рознымі спосабамі давялі да таго, што 29.XII.1921 г. на пасяджэнні ў міністэрстве земляробства быў падпісаны ўрадавы дакумент аб стварэнні ў пушчы запаведніка, уваходзячага ў састаў Белавежскага надлясніцтва як асобнае лясніцтва. Няяснае акрэсленне прынцыпу дзейнічання запаведніка і нястача статута сур'ёзна перашкаджае кіраваць ім. 13.IV.1924 г. выходзіць новае распараджэнне міністэрства земляробства, якое павялічвае

тэрыторыю запаведніка і дае яму назву надлясніцтва „Запаведнік". Кіраўніком гэтага надлясніцтва назначаецца праф. Язэп Пачоскі. Нялёгкае яго жыццё. Начальнікі трактуюць падлеглую яму тэрыторыю, як звычайнае лясніцтва. Прабуюць уязджаць у запаведнік аўтамабілямі, выкідаць суш. Знерваваны прафесар у 1928 г. канчаткова адыходзіць з пасады. Але яго знаходжанне ў Белавежы не прайшло без следу. Пакінуў ён бясцэнныя навуковыя працы аб белавежскай флоры. На месца Пачоскага прыходзіць Ян Ежы Карпінскі. Нягледзячы на ствараемыя начальнікамі перашкоды, працягвае дакладную ахову запаведніка, развівае навуковыя даследаванні, а таксама арганізуе масавы турызм. Піша многа даведнікаў, выдае серыі адкрытак з краявідамі запаведніка. Увосень 1929 г. прывозяць у пушчу зуброў. Пачынаецца рэстытуцыя гэтага прападаючага віду. У 1930 г. адчыняецца ў царскім палацы прыродазнаўчы музей (у 1937 г. пераведзены ён у асобны будынак).

4.VIII.1932 г. надлясніцтва „Запаведнік" ператвараецца ў своеасаблівы арганізацыйны твор „Нацыянальны парк у Белавежы". Дзякуючы безупыннай прапагандзе расце зацікаўленне паркам не толькі ў Польшчы, але і заграніцай. Калі ў 1925 г. у Белавежы знаходзілася 17 чалавек з заграніцы, то ў 1931 г. — ужо 273, а ў 1939 г. — аж 1.104. Польскіх турыстаў было адпаведна: 2,5 тыс., 10,6 тыс., 47,1 тыс. У пушчу ўводзяць мядзведзяў, ласей, лясных конікаў тыпу тарпана. Арганізуецца першы навуковы цэнтр.

II сусветная вайна не прынесла ўрону парку. Прыбыло яму толькі некалькі магіл ваеннапалонных, расстраляных гітлераўцамі. 21.XI.1947 г. выходзіць пастанова Савета Міністраў аб стварэнні Белавежскага нацыянальнага парку. Распараджэнне абвяшчаецца ў „Зборніку пастаноў і законаў РП". І так, праз 25 год чакання белавежскі парк атрымаў законныя падставы свайго існавання. Вярнуўся ў Белавежу праф. Я. Е. Карпінскі і пачаў камплектаваць персанал, парадкаваць бібліятэку, арганізоўваць нанава навуковы цэнтр, а таксама запаведнікі зуброў і лясных конікаў тыпу тарпана. Паволі пачалі прыязджаць турысты, навукоўцы...

Сёння парк ужо вымушаны бараніцца перад наплывам наведвальнікаў. Штогод прыязджае сюды каля 130 тыс. чалавек. Бібліяграфія навуковых прац, апублікаваных на падставе даследаванняў, праведзеных на тэрыторыі БНП, складаецца не з дзесяткаў, а з сотняў пазіцый. У часе даследаванняў адкрыта шэраг новых для навукі відаў — прадстаўнікоў фауны і флоры. Выявілася таксама, што расце ці жыве тут шмат рэдкіх відаў, вядомых на свеце толькі з двух ці трох месц.

Пажадайма нашаму парку доўгіх яшчэ гадоў існавання. Няхай для нашых нашчадкаў застанецца ў некранутым стане. А гэта залежыць толькі ад нас!

П. Байко

Няма такіх дзвярэй, куды хоць раз
Знянацку не пастукала б гора.
І мала тых куткоў,
Дзе б у нялёгкі час
Схавацца можна ад хлусні і зморы.

А шчыра усміхацца — то не цяжка,
Калі у сэрца чалавечнасць ёсць.
Знаёмыя...
Усмешкі іх — нацяжка
На раўнадушша, прагнасць альбо злосць.

Пазбаўленыя ласкі да людзей,
Мае знаёмыя
Збіраюць толькі смецце.
Іх захапляюць плёткі кожны дзень
І нават весткі аб чыёйсьці смерці.

Злуюся я:
Як можна гэтак жыць!
Зямля здаецца ім крывым люстэркам...
Яна ж наўкол у харастве ляжыць
І свеціць праўдай —
Добрай і нясцерпнай.

Пімен Панчанка

КРАЯЗНАЎЧЫ СЛОЎНІК

БАЦІКІ ЗАДНІЯ

У чатырох-пяці кіламетрах на ўсход ад Сямяцічаў падарожны нечакана для сябе адкрывае сярод алешын і сасновых пералескаў аж тры **Бацікі: Пярэднія, Сярэднія і Заднія.** Хоць двум першым нельга нічога ні адняць ні дадаць у прыгажосці і ўтульнасці, дык усё ж найбольш звяртаюць на сябе ўвагу апошнія. Можа таму, што пераскокваюць яны з пагорка на пагорак вёскай-вуліцоўкай, а каля кожнай з 60 хат напорыста кашчаціцца старая садавіна: яблыні-антонаўкі, грушыдзічкі ці проста чарнасліў ды па загуменню жвава ўецца студзёная рэчка з дзівоснай назвай **Магамет.** І колькі б чалавек не капаўся ва ўспамінах тутэйшых старажылаў, не выкалупне з іх нічога сэнсоўнага пра гэтую назву, што тхне адлеглым сонечным арыентам. Не меншай таямніцай ахілены на бацікоўскім полі **курганы,** з якіх выкрышваюцца **перапаленыя каменні** ды выворваецца чорная **з вуголлем зямля.** Ва ўрочышчы **Горка** і цяпер яшчэ людзі, здабываючы жвір на будову, знаходзяць чалавечыя **косці.** А што ад няпамятных часоў было заселена гэтае маляўнічае пабярэжжа рэчкі, сведчаць яшчэ і сляды **шкляной гуты,** якая, мабыць, знаходзілася тут, ва ўрочышчы **Тарасова Гута,** дзе і цяпер людзі знаходзяць бясформенныя кавалкі зеленаватага шкліва. Шмат аб чым з мінулага расказваюць і назвы палеткаў: **Борок, Броды, Будкі, Делы Пэршы і Делы Другі, Надаткі, Рышток, Скірковізна, Шыя,** а таксама пагорка — **Лыса Гора.** Ужо ў палове XVI стагоддзя Бацікі не ўпамінаюцца ў рэестрах маёмасцей вялікага князя літоўскага і караля польскага, значыць сама меней к таму часу яны трапілі ва ўладанне вядомага беларускага магната **Льва Іванавіча Сапегі** — уладальніка аграмадных зямельных абшараў, дзесяткаў, тысяч прыгонных сялян, сотняў гарадоў, мястэчак і вёсак на Беларусі, выдатнага палітычнага і ваеннага дзеяча Вялікага княства Літоўскага, пад кіраўніцтвам якога, між іншым, было закончана складанне славутага **Статута Вялікага княства Літоўскага 1588 года,** што быў выдадзены на беларускай мове. У тыя часы з Вільні ў Бацікі дарога была надта адлеглая, асабліва для такой асобы, як Леў Сапега, які мо нават і не ведаў, што ў яго ўладаннях знаходзяцца нейкія там Бацікі Заднія з некалькімі сотнямі прыгонных душ. Яго волю выконвалі тут розныя падпанкі, што жылі ў раскошным двары пад лесам, у якім цяпер памяшчаецца прафілакторый для дзяцей, хворых на туберкулёз.

(Працяг на стар. 4)

Карэспандэнцыя з Беларусі

У тэатры над Заходняй Дзвіной

Фрагмент са спектакля „Несцерка“ В. Вольскага.
Фота У. Казлова

Над зеленаватым блакітам Заходняй Дзвіны ў Віцебску стаіць гэты дом коласаўцаў. Коласаўцамі называюць творчы калектыў, які вядзе свой летапіс з лістапада 1926 года як Беларускі дзяржаўны драматычны тэатр імя народнага паэта БССР Якуба Коласа.

Гэты калектыў мае свае вялікія традыцыі. Тут, на гэтых падмостках, загаварылі на беларускай мове Гамлет і Фігара, Фёдар Пратасаў з „Жывога трупа“ Л. Талстога і Ягор Булычоў, Іван Хлестакоў і Ларыса Агудалава з „Беспрыданніцы“ А. Н. Астроўскага, кароль Лір і матросы з „Разлома“ Б. Лаўрэнёва...

На тутэйшай сцэне ў канцы трыццатых гадоў упершыню ў Беларусі быў паказаны вобраз Уладзіміра Ільіча Леніна, які ў драме М. Пагодзіна „Чалавек з ружжом“ стварыў народны артыст Саюза ССР Павел Малчанаў. Звыш чвэрць стагоддзя не сходзіць з афішы тэатра вясёлае і заўсёды прывабнае для гледачоў імя Несцеркі — героя паданняў і легенд беларускага народа, мужыка хітрага і смелага ў сваім імкненні да шчасця, якое бачыць у шчасці іншых, бліжэйшых і далейшых суродзічаў сваіх, землякоў, працаўнікоў. Першым выканаўцам гэтай ролі ў камедыі, напісанай В. Вольскім, быў выдаючыся майстар сцэнічных пераўтварэнняў, народны артыст Саюза ССР, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Аляксандр Ільінскі. Калі мы ўспомнім, як натхнёна і пераканаўча іграў ён сёння Несцерку, а заўтра генерала Печанегава ў горкаўскіх „Ворагах“, у адзін вечар Палонія і першага магільшчыка ў „Гамлеце“, а на наступны дзень нашага сучасніка, грамадзяніна сваёй краіны сярэдзіны XX стагоддзя, то можна ўпэўнена сказаць, што пад дахам коласаўскага тэатра сабраліся нештодзённыя таленты.

І калі хто-небудзь з іх у думках гартае старонкі сваёй біяграфіі, яму на дапамогу прыходзіць „Несцер“ сцэны ў Віцебску — народны артыст БССР Цімафей Сяргейчык. І вось чаму ён — аўтар цікавейшай мемуарнай кнігі „Заметкі акцёра“. Аўтар старанна, як кажуць, па крупіцах збірае факты і абагульняе багацейшы вопыт уласнага жыцця ў мастацтве і роднага яму калектыву. На старонках гэтай хвалюючай кнігі адлюстраваны гады студыйнай вучобы некалі маладых стваральнікаў тэатра ў Маскве, іх першыя самастойныя крокі, садружнасць з такімі цудоўнымі педагогамі і рэжысёрамі, як Софія Гіяцынтава, Валянцін Смышляеў, Аляксей Дзікі, Канстанцін Зубаў, з драматургамі Кандратам Крапівою, Міхаілам Грамыкам, Андрэем Макаёнкам, Канстанцінам Губарэвічам, Віталем Вольскім, Пятром Глебкам, Ільёй Гурскім, Аркадзем Маўзонам. І, зразумела, з Якубам Коласам, чые драмы „Вайна-вайне“, „У пушчах Палесся“, інсцэніроўка трылогіі „На ростанях“ ішлі ў гэтым тэатры. У творчым яднанні з мастакамі вялікай грамадзянскай страсці складваліся традыцыі мастацтва коласаўцаў, якія ўбіралі ў сябе пашану да нацыянальных вытокаў творчасці, прынцыпы народнасці ў сцвярджэнні са сцэны светлых ідэалаў сучаснасці.

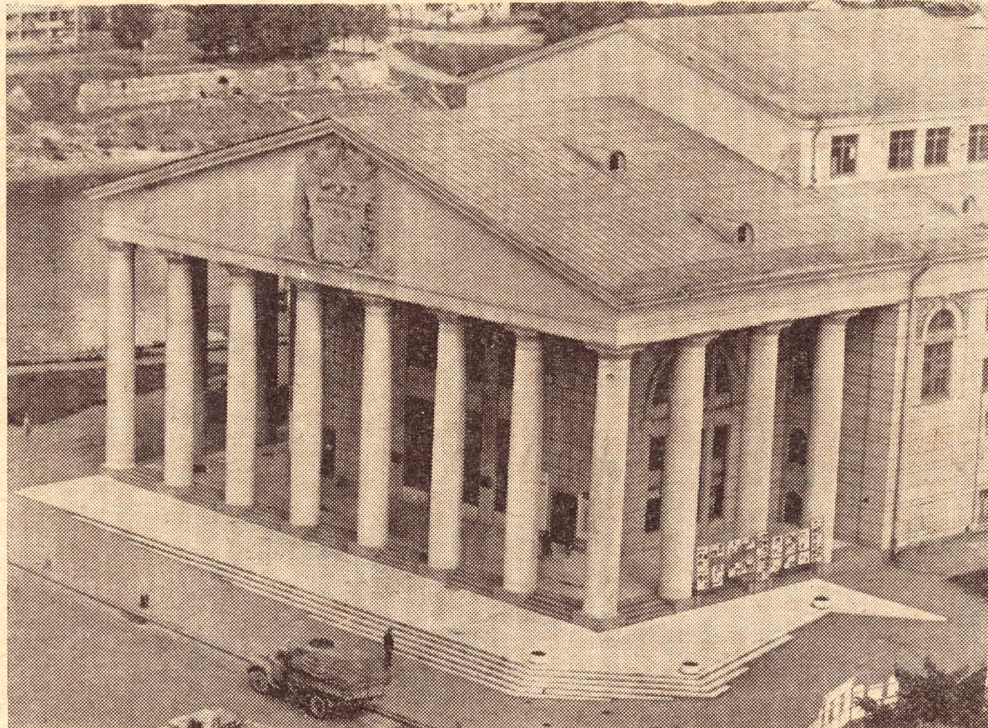
Як эстафету, прымаюць такое багацце і маладыя сілы тэатра.

Акцёры... калі сонца над Заходняй Дзвіной падымаецца да зеніту, яны збіраюцца ля сцен свайго тэатра. Тут — сэрца кожнага з іх, тут іх лёс. Рака спакойна нясе на сабе адлюстраванне воблакаў і бляск залатых промняў, — яна ідзе, як час. Да яго, да нашага бурлівага і імклівага часу, поўнага здзейсненняў, прыслухоўваецца гэты тэатр...

Званок. Рэпетыцыя пачалася. Ідуць пошукі самых дакладных інтанацый, верных акцэнтаў у ролі, выразных мізансцэн, акрэсліваюцца ўзаемаадносіны партнёраў. Усё гэта зліваецца пасля ў адзін сплаў — тэатральнае відовішча. Яго ўбачыць глядач у вячэрнюю пару, калі на вялікую сцэнічную пляцоўку ўпадзе свет рампы і прагучыць першае слова... А ў журнале загадчык трупы ўкажа, што адбыўся такі-то спектакль і ў ім удзельнічалі такія-то выканаўцы, — гэта будні. На сцэне ж будзе свята.

У гэтым упэўнены ўсе паклоннікі і любіцелі тэатра. Так было тут з дня яго адкрыцця і працягваецца вось ужо 50 год. Хіба выпадкова віцяблянін заўсёды паказвае госцю сярод іншых цікавых рэчаў горада і свой любімы тэатр?! Не звонку, а запрашае яго на спектакль, дзе неўгамонны Несцерка вядзе барацьбу з панамі, рэвалюцыйныя матросы штурмуюць цвярдыні старога рэжыму, а людзі нашых дзён вырашаюць вялікія і малыя справы пары стварэння!

Барыс Бур'ян

Будынак Беларускага дзяржаўнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа ў Віцебску.
Фота Э. Трыгубовіча.

ШТО НОВАГА?

Запаведнікі злачынстваў

...„Фізічны гвалт у нашых школах дасягнуў свайго максімуму. Я не стаў бы настаўнікам у Вашынгтоне за зарплату нават у тры разы вышэйшую, чым я маю цяпер“. Гэтыя словы належаць не якой-небудзь хатняй гаспадыні ці сціпламу бібліятэчнаму работніку. Іх аўтар — вопытны афіцэр амерыканскай паліцыі Тор Бевінс, які на працягу апошніх гадоў ажыццяўляе паліцэйскі нагляд над групай вашынгтонскіх школ.

Гэта ў нейкай ступені сенсацыйнае прызнанне мае сапраўдны сэнс. У апошнія гады амерыканскія школы ператварыліся ў своеасаблівыя злачынныя запаведнікі. Пры гэтым, нягледзячы на шматлікія мерапрыемствы ўлад, злачыннасць няспынна ўзрастае.

У буйнейшым амерыканскім горадзе Нью-Йорку дзейнічае больш чым 350 так званых школьных банд, якія кантралююць не толькі пераважную большасць вучняў, але і некаторых настаўнікаў. Больш за 80 тысяч вучняў гэтага горада рэгулярна ўжываюць наркотыкі. Не дзіўна таму, што прагулы ў школах дасягаюць тут велізарнай лічбы — амаль 25 працэнтаў.

„Для амерыканскага вучня, — гаворыць настаўнік адной з нью-йоркскіх школ, — вельмі проста ўстаць і даць аплявуху свайму настаўніку, калі апошні яго чымсьці не задавальняе“. Аб больш сур'ёзных здарэннях можна прачытаць на старонках газет і часопісаў. Так, у Вашынгтоне 28-гадовая настаўніца была збіта, а потым згвалтавана перад усім класам, калі яна запатрабавала, каб адзін з хуліганаў пакінуў класнае памяшканне.

У горадзе Атланта пятнаццацігадовы вучань быў выгнаны з класа. Вярнуўшыся праз паўгадзіны, ён трыма выстраламі забіў свайго „крыўдзіцеля“-настаўніка.

Прафсаюз настаўнікаў горада Чыкага сцвярджае, што каля 60 працэнтаў вучняў носяць пры сабе зброю. Для таго, каб як-небудзь забяспечыць бяспеку свайго жыцця, настаўніцкі прафсаюз арганізаваў праверку вучняў перад уваходам у школу. Але гэта мала дало карысці. Стралянiна ў школах горада працягваецца.

Рост злачыннасці ў школах Амерыкі ставіць пад пагрозу навучальны працэс. З кожным годам усё больш юнакоў і дзяўчат пакідаюць школы без дастатковага аб'ёму неабходных ведаў. Многія зусім не атрымліваюць атэстаты. Каштоўнасць сярэдняй адукацыі значна знізілася.

Занепакоенае такім становішчам, федэральнае міністэрства асветы толькі ў мінулым годзе выдзеліла 30 мільёнаў долараў на падтрымку парадку ў школах. Было апрабавана каля 130 розных метадаў падтрымкі дысцыпліны. У Сан-Францыска, напрыклад, настаўнікі аснашчаны спецыяльнымі малагабарытнымі радыёстанцыямі для выкліку паліцыі. У Х'юстане вельмі эфектыўнымі зарэкамендавалі сябе мабільныя атрады паліцыі на верталётах, якія пастаянна знаходзяцца ў паветры. Праходзяць выпрбаванне розныя электронныя ахоўныя сістэмы.

А між тым злачыннасць не змяншаецца. Толькі ў мінулым годзе па ўсёй краіне ў час школьных заняткаў загінула каля 130 вучняў і некалькі настаўнікаў. Тысячы настаўнікаў вымушаны пакідаць працу з прычын фізічнай непрацаздольнасці ў выніку атрыманых траўм.

Амерыканскія афіцыйныя ўлады шукаюць выхад з тупіка шляхам лакальнай барацьбы са злачыннасцю, а не шляхам пошукаў карэнняў гэтай адмоўнай з'явы. Асноўная ж прычына яе тоіцца ў самім амерыканскім ладзе жыцця.

М. І.

TELEWIZJA WARSZAWA

Poniedziałek — 27.XII. 9.00 Kino TDC: „Złamana podkowa — film fab. radz. 12.45 Technikum Rolnicze — Język polski. 13.25 Wskazówki metodyczne. 15.50 NURT — Psychologia. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Dla dzieci: Zwierzyniec. 17.50 Siedemnaście mgnień wiosny — film ser. 19.00 Dobranoc dla najmłodszych i program dla młodzieży. 19.30 Wieczór z Dziennikiem. 20.40 Teatr TV: M. Gogol „Ożenek". 22.20 Camerata — program muzyczny. 22.25 Dziennik.

Wtorek — 28.XII. 6.30 Technikum Rolnicze — Język polski. 7.00 Wskazówki metodyczne. 11.30 Wojna i pokój — film ser. ang. 13.45 Technikum Rolnicze — Język polski. 14.30 Chemia. Przemiany związków organicznych w oborniku, gnojowicy i gnojówce. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Studio Telewizji Młodych. 17.50 Listy i polityka. 18.20 Program filmowy. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc dla najmłodszych i program dla młodzieży. 19.30 Wieczór z Dzienikiem. 20.40 Chwila prawdy — film fab. włosko-franc. 22.20 X Y Z cz. II. 22.55 Dziennik.

Środa — 29.XII. — 6.30 Technikum Rolnicze — Język polski. 7.00 Chemia. Przemiany związków organicznych w oborniku, gnojowicy i gnojówce. 11.30 Chwila prawdy — film fab. włosko-franc. 13.05 Technikum Rolnicze — Chemia. 13.40 Uprawa roślin. Zwiększenie urodzajności gleb Polski. 15.50 NURT — Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Dla dzieci: Zgadywanki obrazkowe. 17.30 Losowanie Małego Lotka. 17.45 Lektury Pegaza. 18.00 Fakty, opinie, hipotezy — Młot na czarownice. 18.35 Teatr Małych Form: Tomasz Mann „Wet za wet". 19.00 Dobranoc dla najmłodszych i program dla młodzieży. 19.30 Wieczór z Dziennikiem. 20.40 Miasto bezprawia — film fab. USA. 22.30 Soliści polskiego baletu — program muz. 22.45 Dziennik.

Czwartek — 30.XII. 6.30 Technikum Rolnicze — Chemia. 7.00 Uprawa roślin. 11.30 Miasto bezprawia — film fab. USA. 13.45 Technikum Rolnicze — Fizyka. 14.30 Hodowla zwierząt. Użytkowanie mięsne kur. Pomieszczenia. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Dla młodych widzów: Ekran z Bratkiem. 18.00 W górach. 18.20 Studio sport. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc dla najmłodszych i program dla młodzieży. 19.30 Wieczór z Dziennikiem. 20.40 Teatr Sensacji: Michael Carey „Osaczony". 21.55 Pegaz. 22.40 Dziennik.

Piątek — 31.XII. 15.55 Program dnia. 16.00 Dziennik. 16.10 Dla dzieci: Zapraszamy do Smoczej Jamy. 17.10 Tajemnice mórz — film dok. 18.00 Operowe gui pro quo — program muz. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Wieczór z Dziennikiem. 20.00 Przemówienie Noworoczne. 20.10 Zimermann gra Chopina. 20.25 Teatr Komedii. 21.25 Damski gang. — film fab. ang. 23.00 Rozrywkowy blok sylwestrowy.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 24.XII — 8.00 Film fab. 9.15 Koncert. 13.20 Film fab. 17.10 Balet. 17.55 Nasza biografia. Rok 1924. 19.30 Pr. rozr. 20.30 Boks.

Sobota 25.XII — 10.05 Koncert. 13.00 Film fab. 16.20 Nie do wiary. 17.20 Film fab. 20.55 Pr. muz.

Niedziela 26.XII — 11.40 Film fab. 14.40 Panorama międzynar. 15.25 Śpiewa E. Piecha. 16.15 Klub film. 17.15 Koncert. 17.35 Spektakl.

КІНО

Białowieża Operacja „Dąb" — jug. 28—29.XII. Miłość w godzinach nadliczbowych — ang. 30—31.XII.

Bielsk Podlaski Abu Rajchan Biruni — radz. 28—29.XII. Brunet wieczorową porą — pol. 30—31.XII.

Czyże Dzień Szakala — ang. Kajtek i nowy braciszek — węg. 29.XII — 2.I.

Dubicze Cerkiewne Był sobie glina — fr. Julka, Julia, Juleczka — NRD 29.XII—2.I.

Kleszczele Poczekam aż zabijesz — czes. 28—29.XII. To niemożliwe — radz. 30—31.XII.

Michałowo Kraksa — wł. 28—29.XII. Zew krwi — ang. 30—31.XII.

Mielnik Obrazki z życia — pol. 29.XII.

Milejczyce Na przykład Józef — NRD 28—30. Wielki układ — pol. 30.XII — 2.I.

Narew Hallo taxi — radz. Kalendarz warszawski — pol. 28.XII—2.I.

Narewka Bilans kwartalny — pol. Operacja „Dąb" — jug. 29.XII—2.I.

Nurzec Trzy orzeszki dla kopciuszka — czes. 28—29.XII. To jeszcze nie miłość — NRD 30—31.XII.

Orla Królewskie marzenie — USA. Czarodziejskie dary — NRD 29.XII — 2.I.

Rajsk Jesień debiutantów — rum. Anna i komandor — radz. 29.XII — 2.I.

B.Z.Graf. Zam. 2945 F-4

Дні савецкага фільма

Дні савецкага фільма, трыццатыя ў гэтым годзе, гэта была яшчэ адна нагода, каб паказаць нашаму гледачу дасягненні савецкай кінематаграфіі. А паказваць ёсць што. У Савецкім Саюзе ў год родзіцца аж сто сорак мастацкіх і сто тэлевізійных фільмаў. Кожны дзень перад экранамі кіно засядае аж дванаццаць мільёнаў гледачоў. Вялікая частка гэтых фільмаў ідзе за межы, а між іншым, і да нас у Польшчу, дзе кожны год паяўляецца сорак новых фільмаў.

Сёлетнія Дні савецкага фільма ў Варшаве былі адкрыты прэм'ерай фільма С. Бандарчука „Яны змагаліся за айчыну", у якім выступілі акцёры: В. Ціханаў, В. Шукшын і С. Бандарчук. Знакамітая ігра акцёраў і мастацкая прадуманасць з боку рэжысёра — і гледачы ды крытыкі бясспрэчна сцвердзілі, што гэты фільм з'яўляецца найлепшым фільмам года. Цікавая была праграма сёлетніх Дзён савецкага фільма. Былі тут і такія, якія сёння залічваем ужо да класікі, і такія, якія толькі што ўваходзяць на экраны. Адным з цікавейшых мерапрыемстваў, наладжаных з гэтай нагоды, быў агульнапольскі семінар „Сучасны савецкі фільм у святле ленінскай канцэпцыі культуры", які адбываўся ў варшаўскім ДКФ-е „Квант" ад 4 да 9 лістапада. З усіх бакоў краіны прыбылі шматлікія дэлегацыі ДКФ-аў і прадстаўнікі „фільмовага свету". Былі таксама акцёры і рэжысёры з Савецкага Саюза. Семінар гэты ператварыўся ў шчырую дыскусію. Часта канверсацыя працягвалася да позніх гадзін, таму што было над чым падыскутаваць. Вось хаця б „Прэмія" С. Мікаельяна, „Прашу слова" Г. Панфілава, „Афонія" Г. Данеліі, „Печкі-лавачкі" В. Шукшына, „Белы параход" Б. Шамшыева. Закранаюць яны тыя сучасныя праблемы, якія стаяць амаль перад кожным гледачом. Ды і з мастацкага боку гэта фільмы дасканалыя.

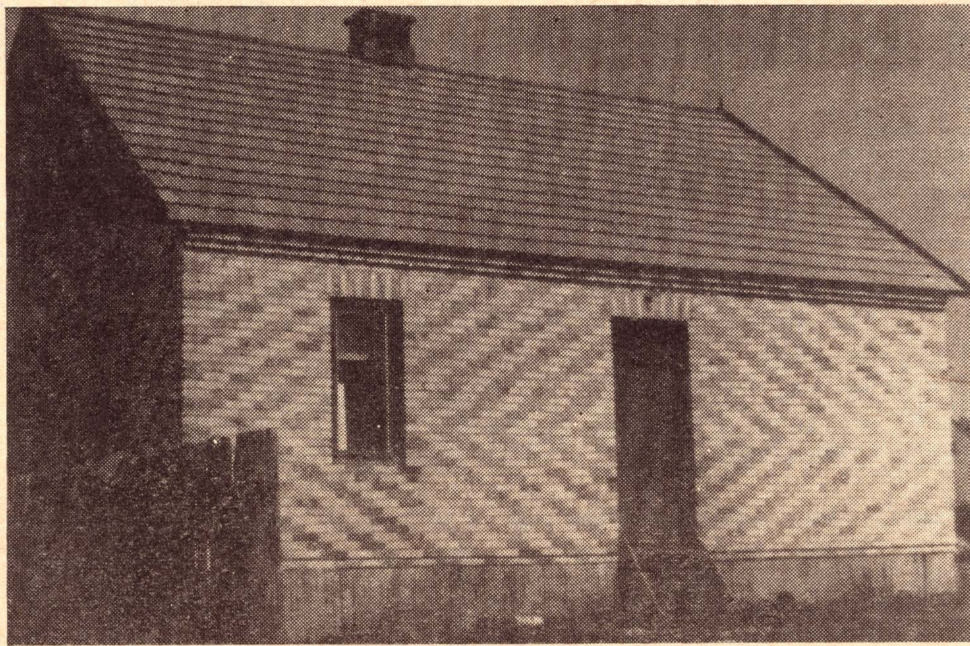
Савецкія творцы фільма даволі часта парушаюць гістарычныя тэмы: рэвалюцыйную і ваенную. Да гэтай групы фільмаў, закранутых у семінарнай дыскусіі, трэба аднесці „Пакланіся агню" Т. Акіева, „Ніхто не хацеў паміраць" Жэлякевіцюса, „Нявольніца кахання" М. Міхалкова. Гэты апошні, з увагі на сваю спецыфіку, заслугоўвае на тое, каб больш дакладна да яго прыгледзецца. Тэма, праўда, не новая. З'яўляецца ёй вузенькі адрэзак чалавечага жыцця ў час рэвалюцыі. Але малады таленавіты рэжысёр падышоў да яе зусім па-другому, як ніхто дагэтуль у савецкай кінематаграфіі. Рэжысёра цікавіла пастава чалавека, які ў гэтым пераломным моманце гісторыі быў вымушаны заняць або адну, або другую пазіцыю. Каб больш усебакова і глыбока паказаць матыў перамен, заходзячых у героі, Міхалкоў у сваёй меладраме, бо так назваў фільм, выкарыстаў дакументальныя здымкі з часоў рэвалюцыі, а таксама ўвёў камічныя элементы. Ад пачатку да канца адчуваецца іронія рэжысёра ў адносінах да герояў, якія штучным спосабам хочуць адкаснуцца ад рэвалюцыйнага жыцця. Чым заваявала ўвагу гледача „Нявольніца кахання"? Магчыма, тым модным стылем, у якім утрыманы гэты фільм. Але, бадай, больш значным з'яўляецца тут індывідуальнасць рэжысёра. І калі глянем на фільм Міхалкова не з боку парушанай тэмы, а з боку таго, як яе творца перадаў, то аднясем гэты фільм да групы фільмаў, у цэласці сучасных.

Пераходзячы да фільмаў, сучасных тэматычна, хацелася б затрымацца пры „Печках-лавачках" В. Шукшына. Ужо пачатак захапляе ўвагу гледача сваёй праўдзівасцю і дакументальнасцю. З першай карціны глядач ужо ведае галоўную праблематыку фільма. Вось сцэна ў вясковай хаце, запоўненай людзьмі. Танцуюць. Ёсць тут і старыя і маладыя, гарадскія і людзі вясковыя. І гэта ўжо падказвае, што галоўная праблема — вёска і горад. Шукшын, выконваючы ролю галоўнага героя, стварыў поўную постаць вясковага жыхара, які разумее патрэбу перамен на вёсцы, які зайздросціць гарадскім іхняга жыццёвага камфорту, але адначасова адчувае сябе кімсь лепшым ад іх і пры кожнай нагодзе гэта падкрэслівае. Вось сцэна з цягніка. Іван — галоўны герой — едзе з жонкай адпачываць у Крым. І тут усё разыгрываецца. Іван робіць страшэнны скандал начальніку цягніка, які прабаваў перарабіць яго вясковыя паводзіны на гарадскія. Не абмінае гэты скандал і прафесара мовазнаўства, які хацеў паслухаць Іванаву мову, трактуючы яго як прыклад „сапраўднага творца мовы". Адначасова Шукшын дасканала паказвае паводзіны вясковага чалавека ў горадзе. Паказвае кантрасты паміж вёскай і горадам. Не паказвае аднак, дзе тут добрае, а дзе дрэннае. Яго фільм — гэта вобраз жыцця, які падсоўвае гледачу да дыскусіі.

Зусім іншую групу фільмаў прадстаўлялі „Белы параход" Шамшыева, „Чалавек бяжыць за птушкамі" Хамраева і „Маленне" Абуладзе. Гэта фільмы паэтычныя. Адкрываюць яны праўду аб жыцці. Часта закранаюць справы балючыя і кантраверсійныя. Але тую лютасць, якая тут прадстаўлена, можна зразумець і падтрымаць тым, што рэжысёр хацеў паказаць гледачу вывады, вынесеныя з жыццёвай практыкі.

Васіль Таранта

Новае ў народным будаўніцтве

У апошнія два дзесяцігоддзі ў нашыя сёлы і мястэчкі пераможным наступленнем урываецца муражанае будаўніцтва. Уносіць яно ў нашую штодзённасць больш святла і прастору, дазваляе на абсталяванне шыкоўнай сучаснай мэблі, і, урэшце, уводзіць у звычку карыстанне з ваннай з цёплаю вадою, словам — яно абазначае вышэйшы ўзровень нашага штодзённага жыцця. Але адначасова з адыходам колішніх драўляных будынкаў, пачала знікаць і народная разьба па дрэву. Замест аздобленых разьбою, бы карункаю, прыгажуняў хат, з якіх кожная мела свой адметны і непаўторны воблік, пачалі выстройвацца ў роўныя шарэнгі бязлікія шэрыя карабкі, падобныя адна на другую, як дзве кроплі вады.

Аднак, здаецца, што ў апошнія гады наступае адыход ад паўсюднага захаплення новым будаўніцтвам пад адзін шаблон. У шэрагу вёсак і мястэчак Беласточчыны ўсё часцей пачалі паяўляцца дамы з нетыповым знешнім выглядам, каляровымі тынкамі, а таксама з мастацкай кладкай уперамешку керамічнай цэглы з пустакамі ці керамічнай цэглы з сілікатнай або іншыя будаўнічыя прыёмы, якія выразна маюць на мэце ўпрыгожыць будынак, выдзяліць яго сярод іншых.

Гэтае новае і дастойнае пахвалы імкненне ў сучасным народным будаўніцтве асабліва кідаецца ў вочы ў вёсцы **Машчона Каралеўская** ў гміне Мельнік, гэта значыць, на нашым старажытным Надбужжы. Вёска знаходзіцца на старадаўнім гасцінцы — „пуці" з Мельніка ў Драгічын, яе пачаткі схаваны ў глыбі стагоддзяў і адносяцца да тых часоў, калі пачалося засяленне гэтых зямель. І хіба ж у гэтых будаўнічых традыцыях, якія трэба мерыць не гадамі, а тысячагоддзямі, ляжыць натуральная патрэба тутэйшых жыхароў здобіць свае дамы незалежна ад таго, з якіх матэрыялаў яны ўзводзяцца.

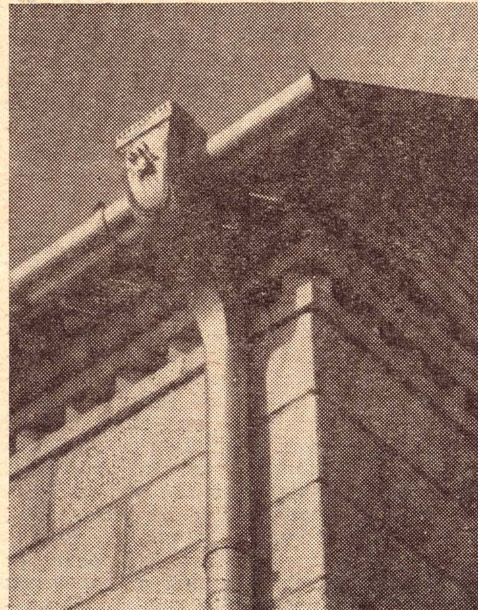
Вядома, пустакі ды цэгла — матэрыялы вельмі непадатлівыя на мастацкую апрацоўку, таму прымяняецца такі спосаб іх кладкі ў сцяну, які ў выніку дае своеасаблівы мастацкі выраз, арнамент. У большасці будынкаў заўважаецца імкненне муляраў здобіць вуглы, сцены навокал акон, падстрэшшы, шчыты, гэта значыць — тыя часткі будынка, якія ў ранейшым драўляным будаўніцтве здобіліся рэзбленай шалёўкай або спецыяльнымі вырэзбленымі ліштвамі. Вынікі гэтых мастацкіх спробаў розныя, часам з-за падабенства колеру арнамент губіцца. Але часцей за ўсё ён выразна ажыўляе будынак, робіць яго прываблівым для вока, дае яму лёгкасць. Асабліва гэта заўважаецца ў адмысловай кладцы падстрэшша з сілікатнай шэрай цэглы, яно мае выгляд ажурнасці.

Новай з'явай у нашым народным будаўнічым мастацтве з'яўляецца спроба запоўніць чым-небудзь вялікія плошчы сценаў. У Машчонай Каралеўскай ёсць адзін будынак, у якім муляр спрабаваў на сценах выкласці з сілікатнай ды керамічнай цэгел нейкія аграмадныя ромбы — элемент вельмі часты ў народным мастацтве, а шчыт у гаспадарчым будынку аздобіць трохкутнікамі.

Гэта вельмі цікавыя спробы. Сёння яшчэ цяжка сказаць, у якім напрамку яны пойдуць. Але ўсіх нас цешыць тое, што ў новае муражанае будаўніцтва ў вёсках і мястэчках Беласточчыны пачынае ўваходзіць знешняе мастацкае здабленне.

І так, патрэба ўпрыгожваць жыццё не памерла і ў наш час.

М. Гайдук
Фота аўтара

У пачатку 20-х гадоў у гістарычным памяшканні Завальная 7 — рог Малой Пагулянкі (цяпер вуліца Кастуся Каліноўскага), дзе была калісь рэдакцыя „Нашай нівы" і „Віленская беларуская кнігарня", існавала кнігарня Віленскага выдавецкага таварыства.

Загадчыкам кнігарні быў Станіслаў Станкевіч, якога мы называлі „кнігаром". Не змешваць з другім Ст. Станкевічам, які ў той час быў студэнтам, а мо нават яшчэ вучнем Віленскай беларускай гімназіі. Станіслаў Станкевіч як загадчык кнігарні быў чалавекам на сваім месцы. Энергічны, ён вельмі дбаў пра прапаганду беларускай прэсы і літаратуры сярод сялян, якія асабліва ў торговыя дні — аўторак і пятніцу — масава наведвалі кнігарню.

Даючы на камісійны продаж грамадаўскія газеты, я як адміністратарка адноснай рэдакцыі бывала ў кнігарні.

Неяк летам 1925 г. пайшла я разлічыцца з кнігаром за прададзеныя ім газеты. Заўважыўшы яго незвычайна благі настрой, я запытала ў чым справа.

— Дык як не нервавацца, — адказаў кнігар, — вось-вось прыйдзе канец года і зноў прыдзецца адпраўляць людзей ні з чым... Ужо каторы год сяляне пытаюцца пра беларускі адрыўны каляндар.

Гісторыя беларускага адрыўнога календара

Ім цікава, адрываючы лісток, знайсці на адвароце нейкую гаспадарскую параду, або верш, або вясёлы жарт... А такога календара ў нас як не было, так і няма. Толькі календары-кніжкі. Вось і ідуць нашыя сяляне купляць або польскія адрыўныя календары, або расейскія. Ці ж гэта добра?

Яго развжанні здаліся мне зусім справядлівыя і годныя ўвагі.

І тут прыйшла мне ў галаву думка: а мо пагаварыць з нашымі пасламі і папрасіць у іх пазыку? — Продаж календароў — рэч пэўная, грошы вернуцца.

Гутарку з пасламі я ўзяла на сябе. На жаль, у адказ пачула: „А каму ён патрэбны, такі каляндар?" — Што ж, болей не было аб чым гаварыць. Не чакаючы, я паведаміла кнігару аб выніку гутаркі. Яму гэта справа, мусіць, моцна набалела, не хацеў яе пакінуць.

— А што, каб мы самі папрабавалі выдаць каляндар? Я дам 50 злотых, на паперу бадай хопіць, а іншыя выдаткі: друк, кнігасшытніка, наборшчыкаў, супрацоўнікаў аплоцім пасля продажу календара...

Добра, будзем прабаваць... Уласнік друкарні і нашы наборшчыкі згадзіліся працаваць у доўг. Знайшліся і супрацоўнікі: Янка Маразовіч (Янка Маланка — рэдактар гумарыстычнага ча-

(Працяг на стар. 5)

(Працяг са стар 1)

БАЦІКІ ЗАДНІЯ

Новыя часы ўпісваліся ў жыццё і памяць бацікоўцаў падзеямі і вялікімі і трагічнымі. Ужо з першых дзён гітлераўскай акупацыі ў гэтых ваколіцах разгарнуўся **партызанскі рух.** Яго ядром былі афіцэры і салдаты Чырвонай Арміі, якія ў выніку раптоўна разгортваючыхся падзей аказаліся ў тыле ворага. Шмат іх спачатку скрывалася ў Баціках, а потым падалося ў партызанскі атрад С. В. Пацярухі, брыгаду імя Панамарэнкі Брэсцкага партызанскага злучэння, атрад „Савецкая Беларусь" і іншыя. Партызаны накіроўвалі свае ўдары перш за ўсё супроць шляхоў зносін ворага: узрывалі масты, знішчалі тэлефонную сувязь і перш за ўсё — вельмі часта падрывалі цягнікі на лініі Сямяцічы — Чаромха. 18 сакавіка 1944 г. у Бацікі, Толвін, Грабарку і іншыя суседнія мясцовасці прыбыла славутая **Першая Украінская партызанская дывізія імя С. Каўпака.** Цераз Бацікі Заднія прайшла яе першая рота другога палка і заняла пазіцыю ў суседняй вёсцы Толвін. Немцы супраць яе кінулі значныя сілы, бой ішоў каля пяці гадзін, у яго выніку на толвінскіх і бацікоўскіх палях засталося 50 трупаў фашыстаў.

Першыя гады пасля вызвалення былі тут асабліва цяжкія, нейкі час панавала сапраўднае дзвюхуладдзе: удзень дзейнічалі органы народнай улады, уночы ж разгульвалі банды рэакцыйнага падполля: абкладвалі сялян кантрыбуцыяй, грабілі, здзекваліся, выганялі з сяла. Шмат хто з бацікоўцаў не стрываў і, сабраўшы свой небагаты хатні скарб, назаўсёды пакінуў роднае сяло.

Разам з умацаваннем народна-дэмакратычнага ладу ў краіне нармавалася і жыццё ў сяле. Сяляне пачалі больш увагі прысвячаць працы ў полі і гадоўлі, шмат хто знайшоў дадатковы занятак на розных прадпрыемствах у суседніх Сямяцічах, маладое пакаленне падалося вучыцца. Сёння нават найбольш памятліваму бацікоўцу цяжка пералічыць усіх, хто з гэтага сяла атрымаў вышэйшую адукацыю. Інжынерамі, між іншым, сталі: **Віктар Варабей, Аляксандр і Юры Семянюкі, Іосіф Саўчук,** аграномам — **Васіль Семянюк,** настаўніцамі — **Люцына і Валянціна Саўчук,** многа асоб закончыла сярэднія прафесіянальныя школы, некаторыя вучацца і цяпер.

Бацікі Заднія — сяло наседжанае, з традыцыямі. Аднак і ў ім адбываюцца пераўтварэнні, што вядуць да карэнных перамен у нашай сельскай гаспадарцы. Дагэтуль ужо сем бацікоўцаў здалі свае гаспадаркі дзяржаве за пенсію, неўзабаве іх следам пойдзе некалькі прастарэлых сялян, у якіх і ўраджаі слабенькія і гадоўлі амаль ніякай няма. Здадзеная ў дзяржаўны фонд зямелька не заўсёды трапляе ў дбайныя і працавітыя рукі. І так, у вёсцы змяншаецца і агульная колькасць сабранага збожжа і пагалоўе жывёлы. Але ў гэтым даволі сумным вобразе ёсць і абнадзейваючыя факты. Ужо на першы позірк відаць, што вёска будуецца: узводзіць прасторныя мураваныя дамы з цэнтральным ацяпленнем і водаправодам, абшырныя хлявы і клуні з думкай пра высокія ўраджаі і значную гадоўлю. На чало сяла выбіваюцца самыя працавітыя і ўмелыя гаспадары. Сярод іх, напрыклад, **Сцяпан Чупрынка** вельмі карпатліва і дбайна займаецца вырошчваннем збожжа і іншых раслін, мае добрую гадоўлю быдла і свіней, апрацоўвае ўласную гаспадарку і дапамагае суседзям сваім трактарам і камплектам машын. Браты **Ян і Мікалай Саўчукі** нядаўна збудавалі ад фундаментаў новы дом, хлявы, клуню, сталярню, набылі трактар і машыны да яго. Са свае 13-гектаровай гаспадаркі яны дастаўляюць дзяржаве ў год 3-4 штукі ўбойнага быдла, каля 15 кормнікаў, трымаюць 3 дойныя каровы, кантрактуюць 3 га жыта і 1 га рапаку. Пры гэтым **Ян Саўчук** — вядомы ў ваколіцы столяр, у яго многа заказаў на вокны, дзверы і іншае абсталяванне для новага будаўніцтва.

Аказваецца, у зарасніках чарнасліву над рэчкаю Магамет сядзяць Бацікі зусім не Заднія, хоць яны так называюцца.

Мікалай Гайдук

ПОСПЕХІ БЕЛАСТОЦКІХ СКР

Асноўны цяжар апрацоўкі зямельных угоддзяў дзяржфонду (ПФЗ), якія паходзяць перш за ўсё з гаспадарак, здадзеных дзяржаве старымі сялянамі-аднаасобнікамі за пенсію, узялі на сябе спулдзельні сельскагаспадарчых гурткоў. У Беластоцкім ваяводстве яны гаспадараць на 20 000 гектарах зямлі не надта добрай якасці, а ў дадатак раскінутай у шматлікіх, нярэдка вельмі дробных кавалачках. Так званая „нічыя" зямля ў многіх выпадках паспела прарасці ўсялякім пустазеллем, кустамі або бывае вельмі камяністая. Дагэтуль СКР-ы добраўпарадкавалі 1000 гектараў зямельных угоддзяў і тут вядзецца інтэнсіўная гаспадарка.

Сёлета спулдзельні сельскагаспадарчых гурткоў дасягнулі добрых ураджаяў збожжавых культур. Сабралі ў сярэднім не менш 23 цэнтнераў з гектара. СКР у Заблудаве сабраў па 46 цэнтнераў з гектара пшаніцы, СКР у Бранску — звыш 45 ц/га ячменю, а СКР у Вышках — да 43 ц/га аўса. Спулдзельня сельскагаспадарчых гурткоў у Васількове сабрала ўраджай у сярэднім 30,6 ц/га са 103 гектараўворнай, як тут называюць пшанічна-ядлаўцовай, зямлі і на пункты скупкі даставіла больш 320 тон збожжа. СКР у Нараўцы з сядзібай у Міклашэве прадаў дзяржаве 152 тоны збожжа. СКР-ы ў Гарадку і Заблудаве сабралі ў гэтым годзе ўраджай з 436 га і 550 га зямельных угоддзяў. Усе беластоцкія СКР-ы даставілі ў дзяржаўныя магазіны ПЗЗ і насеннай цэнтралі 13 000 тон збожжа — у 2,5 раза больш, чымсьці ў мінулым годзе.

Другой даволі развітай дзялянкай працы спулдзельняў сельгасгурткоў з'яўляецца жывёлагадоўля. На працягу гэтага года ў СКР-ах падвоілася колькасць свіней. СКР у Шудзялаве прадае дзяржаве па 1 200 штук свіней у год. Ён атрымае вялікую свінаферму на 6 тысяч свіней, якая будзе ўзведзена ў Слойцы. СКР у Бельску займаецца адкормам свіней у вёсцы Шасталы. У гэтай справе ён наладзіў цеснае супрацоўніцтва з сялянамі-аднаасобнікамі.

У мінулым годзе была пабудавана першая вялікая ферма для 400 букатаў (убойнага быдла) у Васількове, непадалёку ад Беластока.

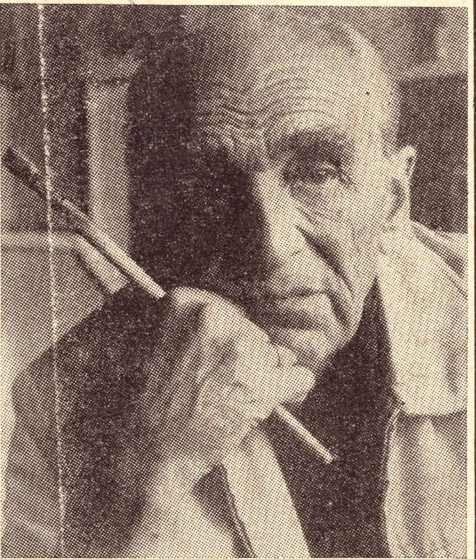
У палавіне гэтага года СКР-ы мелі больш 2 600 штук быдла, у тым ліку значную колькасць у кааперацыі з індывідуальнымі вясковымі гаспадарамі.

Рушыла ў СКР-ах гадоўля авечак. Зараз яны маюць іх 1 600 штук, але ў палавіне 1977 года будзе ў два разы больш.

Варта дадаць, што **СКР-ам, асабліва** на Беласточчыне, з кожным годам прыбывае зямлі. Таму ваяводскія ўлады спулдзельняў сельгасгурткоў апрацавалі перспектывічныя шматгадовыя планы яе загаспадарання. Гаспадаркі СКР-аў стануць высокатаварнымі камбінатамі з уласнымі будаўнічымі і перапрацоўчымі прадпрыемствамі.

(ця)

Аляксандр Вэльс

Памёр нечакана 8 снежня ў мокры зімовы дзень, маркотны, як асеннія пейзажы Вэльса. Нечакана для ўсіх, хаця ўсе ведалі, што Вэльс з 1902 года. Памёр нечакана, бо жыў поўняй жыцця аж да апошняй хвіліны. Усюды ён паспяваў, для ўсіх быў проста „Олькам".

Чалавек высокай культуры і невычэрпнай энергіі, ён адчуваў сябе маладым, як адчуваў сябе маладым кожны, хто меў прыемнасць сустракацца з ім. Быў вясёлы, поўны гумару. Яго прысутнасць удыхала ў людзей добры настрой, веру ў жыццё і ў патрэбу мастацтва. Быў душой белавежскіх пленераў.

А. Вэльс быў мастаком-пейзажыстам. Закідалі яму традыцыяналізм, замалую выразістасць карцін, а ён упарта ішоў сваёй дарогай, пакідаючы для нашчадкаў хвалюючыя вобразы роднай прыроды. Убачыш яго карціну, дзе крыху і смутку і меланхоліі, і нешта ў сэрцы зашчыміць, заные...

Хаця нарадзіўся Аляксандр Вэльс у Варшаве, а вучыўся ў Варшаве і Кракаве, то ад часоў вайны быў трывала звязаны з Беласточчынай. Шмат год апяваў ён яе ў сваіх бязлікіх карцінах, ці былі гэта белавежскія дубы-волаты, ці разлівістая Нарва, ці звычайная беластоцкая вёска. Не маляваў палацаў, не патрабаваў мадэлек. Маляваў, як хацеў, як любіў. Амаль заўсёды пастэльнымі колерамі. Таму пейзаж яго выглядаў, нібы за імглой.

Маляваў да апошніх дзён жыцця.

Толькі што, здаецца, гаварыла я з ім на выстаўцы прац Юзэфа Харытона. Жартаваў, што падстаўляю для пацалунку не руку, а пярсцёнак — нібы біскуп...

Хацела набыць ад мастака адну з яго карцін з апошняга белавежскага пленеру — пейзаж, шэрыя вясковыя хаткі, асеннія палі, лес. Сумны, а адначасова які радасны! Такі, якім быў сам мастак.

Не паспела.

Ада Чэчуга

АД РОДНЫХ НІЎ

Што ты, час, так бяжыш тарапліва,
Хто цябе так жане і куды?
Ты б цягнуўся павольна, лянíва,
Я б даўжэй тады быў малады.
Праз цябе год кароткі зрабіўся,
Месяц ў міг пралятае, бы дзень.
Я дзяцінства гадоў не забыўся,
А ўжо сумная старасць ідзе.
Што, ты думаеш мне надаела
Родным полем у нівах хадзіць?
Збожжа слухаць, як шэпчацца спела,
Як лес песняй птушынай шуміць?
Я ж не зведаў яшчэ тых прастораў,
Не нажыўся у родным краю,
Мала бачыў я рэк і азёраў,
Не наслухаўся песень ў гаю.
Знаю, час, пра цябе я ўжо многа,
Ў жыцці добрым ты хутка ідзеш,
Бо як гладка тупкая дарога,
Па ёй быстра і больш павязеш.

А. Леўшук
Ціванюкі

Кажуць, што...

Адзін беластоцкі грамадскі суд, разглядзеўшы справу грамадзяніна Н., прапанаваў яму часцей бываць дома. Зацікаўлены растлумачыў, што яго паводзіны зыходзяць з педагагічнага закону:

— Я вымушаны вяртацца дамоў на світанні, калі дзеці спяць — каб не бачылі бацьку на газе.

ЗВЫШ ПЛАНА

Звышпланавую прадукцыю выпусціла на рынак міхалоўскае прадпрыемства суконнай прамысловасці. 360-асабовы рабочы калектыў выткаў дадаткова 3 000 метраў першаякаснага сукна і нарыхтаваў 2 000 кілаграмаў пражы. Тут усе рабочыя змагаюцца за высокую якасць сваіх тканін. Яны дабіліся таксама высокай прадукцыйнасці працы. (ця)

Беларуская літаратура

Аляксандр Баршчэўскі

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

МАКСІМ ГАРЭЦКІ — ЧАСТКА II

Творчасць. Першы перыяд творчасці Гарэцкага змяшчаецца ў часовых і ідэйных рамках „Нашай нівы". Дэбютаваў пісьменнік ў 1912 годзе, а праз два гады выдаў даволі абшырны зборнік апавяданняў „Рунь". У гэтым зборніку пісьменнік змясціў наступныя творы: „Рунь", „У лазні", „Атрута", „Роднае карэнне", „Страхоцце", „Красаў язьмін", „У панскім лесе", „Лірныя спевы", „Што яно", „У чым яго крыўда".

Ужо гэтым зборнікам Гарэцкі давёў, што з'яўляецца адным з найвыдатнейшых, а можа найвыдатнейшым беларускім празаікам нашаніўскага перыяду. Па сутнасці быў ён першым беларускім пісьменнікам, які заўважыў і апісаў праблемы, вынікаючыя з факту пераходу вясковага чалавека ў горад. Постаць вясковага хлопца, які дзякуючы адукацыі становіцца інтэлігентам і тым самым пачынае ў многім думаць па-другому, чым яго бацькі і вясковыя суседзі, з'яўляецца адной з галоўных фігур у творчасці пісьменніка. Духоўныя камплікацыі інтэлігента вясковага паходжання, яго атавістычная цяга да вясковага мінулага, да сялянскай прастаты і шчырасці, да прыгажосці прыроды, да легенд і паданняў ідзе поплеч з адмоўнай рэакцыяй на вясковую цемру, адсталасць, грубасць, хамства, словам, вясковая рэчаіснасць дзейнічае на герояў Гарэцкага, як прорва — вабіць і адпіхае. Такі тып чалавечай паставы мусіў быць вельмі характэрны для Беларусі вялікіх гістарычных зрухаў, якія скранулі з месца засядзелага беларуса. Характэрны ён і для беларусаў з сённяшняй Беласточчыны.

Героі Гарэцкага вельмі розныя. Адным з іх здаецца, што цывілізацыя і навука раз і назаўсёды вырашаць усе праблемы і ўсе пытанні. І яны ва ўсім традыцыйна вясковым бачаць толькі форму развіцця і таму знаходзяцца як найдалей ад вясковай рэчаіснасці. Другія бачаць, што навука і прагрэс ніколі не дадуць адказу і ніколі не высняць усёй істоты свету, усіх тайнаў чалавечага быту і яго натуры. І такім героям здаецца, што мужыцкая арганічная сувязь з зямлёй, сялянская інтуіцыя, філасофія чалавека вёскі, а таксама яго спецыфічны практычны рацыяналізм часта могуць больш трапна разгадаць загадкі жыцця, чым навука.

Так ці інакш, амаль усе героі Гарэцкага ўнутрана раздвоеныя. І ў гэтым, між іншым, праявілася спеласць яго пісьменніцкай манеры. Для вельмі маладых літаратур, як і для ўсіх упрошчаных ідэалогій свету, рэчаіснасць, людзі змяшчаюцца ў дзвюх супрацьстаўных формулах: добры — злы, альтруістычны — эгаістычны, вясёлы — сумны, белы — чорны. На такіх прынцыпах абапіралася амаль уся беларуская літаратура XIX стагоддзя. Многа з такога падыходу да жыцця і людзей знойдзем таксама ў творчасці беларускіх пісьменнікаў перыяду „Нашай нівы". Сказанае адносіцца і да найвыдатнейшых прадстаўнікоў нашай літаратуры. Сляды такога метаду знойдзем і ў самога Гарэцкага. Значыць, і ён знаходзіўся пад уплывам упрошчанай традыцыі. Пры гэтым, аднак, нельга не памятаць, што якраз Гарэцкі зразумеў галоўны „грэх" беларускай літаратуры і ў сваю творчасць пачаў уводзіць чалавека складанага, многаколернага, многапрадметнага.

Гарэцкі адкінуў панаваўшае ў беларускай літаратуры яўнае, інтэрвенцыйнае маралізатарства і дыдактызм. Перастаў даваць геніяльныя рэцэпты на ўсе хваробы грамадства. Зразумеў, што такіх рэцэптаў адзін пісьменнік для ўсіх суайчыннікаў мець не можа. Гарэцкі часцей пытае, чым адказвае, і пытае так, каб чытач стараўся шукаць адказ. Пісьменнік выразна імкнуўся да актывізацыі чытача, мабыць, верыў у яго магчымасці, у яго здольнасці, у яго сілу — у гэтым і праяўляецца спецыфіка таленту, інтэлекту і сіла Гарэцкага-пісьменніка.

МОЖА БЫЦЬ ПРЫКЛАДАМ

Не знае Лёня таго радаснага перыяду, якім з'яўляецца дзяцінства ў жыцці чалавека. З малых год застаўся ён сіратою. Фашысты па-зверску забілі яго бацьку разам з дзесяццю жыхарамі Полька і трыма партызанамі, якім тыя дапамагалі. Застаўся ён са спрацаванай ды ўнутрана разбітай той страшнай трагедыяй маці на знішчанай гаспадарцы. З кожным днём трэба было дараслець. І так прайшло звыш трыццаці год.

Зараз ён гаспадарыць на 12,2 гектара, у ліку якіх аж 8,8 гектараў — гэта лугі і выганы. Ужо сам лік падказвае, у які бок павінна пайсці гаспадаранне. Вось Лёня Казбярук, кіруючыся гэтым, і заняўся жывёлагадоўляй. Пабудаваў ён вялікі прасторны кароўнік, дзе памясціў дзесяць дойных кароў, і кожны дзень адпраўляе ў цэнтр скупкі штосьці каля ста літраў. Дзякуючы сваёй працавітасці ды намаганням, накіраваным у напрамку развіцця сельскай гаспадаркі, Л. Казбярук стаў прыкладным гаспадаром. Аб гэтым сведчыць рад дыпломаў і ўзнагарод, сярод якіх ёсць „Заслужаны працаўнік сельскай гаспадаркі" і „Працаўнік сацыялістычнай працы". А ў 1971 годзе як адзін з лепшых гаспадароў і прыкладны член партыі быў запрошаны I сакратаром ЦК ПАРП Эдвардам Геркам на дыскусію над праграмай сацыялістычнага развіцця нашай краіны.

Ну, дык Л. Казбярук заняўся жывёлагадоўляй. Аднак заняцца гэта яшчэ не ўсё. Каб была карысць, трэба безупынна змагацца за развіццё ды ісці з духам часу. І гаспадар з надзеяй пачаў спаглядаць у бок інсемінацыі, у якую ніяк не хацелі паверыць жыхары навакольных вёсак. Трэба ж было іх неяк пераканаць, неяк ім растлумачыць. І вырашыў ён заняцца гэтым усу
Пайшоў на курс інсемінатараў і
1968 года стаў штатным працаўні
ды першым прапагандыстам інсем
цыі ў Польку, што ў гміне Міхал
пад якое падлягае адзінаццаць вё
Працаваць, асабліва спачатку, б
цяжка. Не было даверу з боку сял
Пераконваў. Склікаў сходы, тлумач
даваў прыклады. Адначасова паглыб
свае веды. Неўзабаве атрымаў дып
майстра інсемінацыі.

— Як выглядалі гэтыя пачаткі?
звяртаемся да Л. Казберука.

— Трэба было паказаць перавагу і
семінацыі над „дзікімі" бугайчыкамі,
таму пачаткова браўся за тых каро
якія не маглі ніяк зацяліцца. Калі бы
лі здаровыя, то ўдавалася.

І гэтага ўжо было дастаткова. Рапта
тая карова, якую лічыў селянін прапа
шай, давала на свет прыгожае цял
Гаспадары памалу пачалі пераконва
ца. Кароў у інсемінатара паяўлялас
ўсё больш ды больш. І вось у 1975 г
дзе план, які гаварыў пра 350 шту
быў перавыкананы на 46 штук.

Але не ўсё ідзе так гладка, як здав

КАРЫСНЫЯ СУСТРЭЧЫ

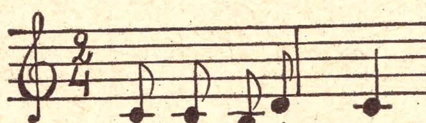
Літаратурная творчасць і жыццёвы шлях аўтара — гэта непадзельная цэласць. Заўсёды ў творчасці, у большай ці меншай ступені, ёсць і ўласныя перажыванні, і ўласны падыход. І таму часам цяжка зразумець нейкі твор або яго частку, нічога не ведаючы пра аўтара як чалавека. А найлепшай нагодай для знаёмства з'яўляюцца аўтарскія сустрэчы, зразумела, калі яны магчымыя. Цікава ведаць і аўтару, што думаюць аб яго творчасці тыя, да якіх яна накіравана. Вось менавіта такія аўтарскія сустрэчы адбываліся нядаўна на Гайнаўшчыне, куды па запрашэнні актыву гайнаўскага клуба БГКТ прыбылі ўлюбёныя і паважаныя тут, ды і не толькі тут, нашыя вядомыя „белавежцы": Алесь Барскі — аўтар трох паэтычных зборнікаў і шматлікіх перакладаў і старшыня літаратурнага аб'яднання „Белавежа" Віктар Швед, які выдаў ужо таксама тры зборнікі сваіх вершаў. За два дні, гэта значыць 25 і 26 лістапада, правялі яны аж дзесяць сустрэч у мясцовасцях: Старое Ляўкова, Ляшукі, Семяноўка, Лука, Гайнаўка, Новы і Стары Корнін, Махнатае, Новае Беразова і Дубіны. Прыходзілі і старыя, і моладзь, і дзеці. Усе яны праявілі вялікае зацікаўленне, аб чым сведчаць прадуманыя пытанні, накіраваныя да аўтараў пасля выслухання твораў і інфармацыі пра іх жыццёвы і творчы шлях. За два дні аўтары падпісалі звыш чатырохсот сваіх кніг для чытачоў. А гэта ўжо гаворыць само за сябе.

Асабліва цікавым быў вечар 25 лістапада ў Доме настаўніка ў Гайнаўцы, дзе А. Барскі па просьбе прысутных выступіў з тэмай „Савецкая літаратура". Тэма аб'ёмістая. Але А. Барскі выбраў галоўнае, бо, зразумела, немагчыма даць за кароткі час поўную характарыстыку такога вялікага перыяду, і цікава расказаў пра тры асноўныя літаратурныя групы: сімвалістаў, імажыністаў і футурыстаў на прыкладах іх галоўных прадстаўнікоў: А. Блока, С. Ясеніна і Ул. Маякоўскага. Надта ж цікава прайшоў гэты вечар і надта ж вялікую карысць прынёс ён слухачам. 26 лістапада, правёўшы сустрэчу ў Махнатым, нашыя аўтары развіталіся з Гайнаўшчынай. Але гэта яшчэ не быў канец іх падарожжа. На 27-га ў плане была Бельшчына, а дакладней, беларускі ліцэй і пачатковая школа № 3. Больш бы такіх сустрэч чытачоў з аўтарамі! Якая з гэтага карысць, гаварыць не трэба.

М. Шаховіч
Фота В. Лапцева

Перад ліцэістамі выступае В. Швед.

КАЛЯ
„Гого

Moderato

Васілёва маті,
пошла гоготаті.
Пірог на лопаті.
Роді, Божэ, жыто
на новое ліето.

З того колосочка
будэ жыта бочка.
Гу-гу! Дайтэ тое,
што на рогу!

Ад Зінаіды Самойлюк, 1898 года нараджэння, вёска Янова гм. Нарва, запісаў 1 кастрычніка 1976 г. Мікалай Гайдук. Нотная транскрыпцыя з магнетафоннай стужкі Людмілы Панько.

Навучанне беларускай мовы ў 1976/77 годзе

(статыстычная даведка)

Паводле даных Беластоцкай куратарыі, у бягучым 1976/77 школьным годзе беларуская мова навучаецца ў 52 пачатковых школах у параўнанні з 63 школамі ў папярэднім годзе. Агульная колькасць школ паменшылася на 11, што галоўным чынам было вынікам ажыццяўляемага ў рамках школьнай рэформы скарачэння сеткі малалікіх школ. У гэтым плане было ліквідавана або ператворана ў філіяльныя восем пачатковых школ: у Кнаразах, Кожыне, Масеве, Паўлах, Рэдутах, Старыне, Цялушках і Шчытах. Адначасова па іншых прычынах спынілася навучанне беларускай мовы ў Вілінаве Мельніцкай гм., Зубрах Гарадоцкай гм. і Кнарыдах Бельскай гм.

Колькасць вучняў, якія вывучаюць беларускую мову, паменшылася на 7% і ў 1976/77 школьным годзе складае 4159. У адрозненне ад пачатковых школ, колькасць навучэнцаў беларускіх агульнаадукацыйных ліцэяў у Бельску і Гайнаўцы павялічылася на 3% і ў бягучым годзе складае 766.

Навучанне беларускай мовы ў пачатковых і сярэдніх школах ажыццяўляецца на тэрыторыі двух гарадоў і 15 гмін. Ніжэй прыводзіцца даныя, якія паказваюць абсяг яе навучання ў паасобных гарадах і гмінах Беластоцкага ваяводства:

	1975/76		1976/77	
	школ	вучняў	школ	вучняў
Ліцэі разам	2	744	2	766
Бельск	1	467	1	490
Гайнаўка	1	277	1	276
Пачатковыя школы	63	4460	52	4159
Бельск	1	456	1	456
Гайнаўка	1	79	1	74
гміны:				
Арлянская	8	420	6	419
Белавежская	1	14	1	18
Бельская а)	12	576	9	498
Боцькаўская	1	28	1	40
Вышкаўская	1	25	1	17
Гайнаўская	6	602	6	567
Гарадоцкая	3	105	2	94
Дубіцкая	4	244	3	278
Заблудаўская	3	133	1	83
Кляшчэльская	3	121	3	114
Мельніцкая	1	64	—	—
Мілейчыцкая	1	16	1	14
Нараўкаўская	6	419	5	385
Нараўская	6	424	6	402
Нурэцкая	2	111	2	100
Чыжаўская	3	623	3	600

а) даныя за 1975/76 г. уключаюць школы былой Храбалоўскай гміны.

(тур)

Гісторыя беларускага адрыўнога календара

(Працяг са стар. 3)

сопіса „Маланка"), У. Паўлюкоўскі, Ст. Станкевіч (кнігар) і іншыя.

Каляндарыум апрацаваў ці Я. Маразовіч, ці У. Паўлюкоўскі. Вершы, жарты, гістарычныя нарысы давалі пакрысе ўсе. Парады гаспадарскія: па садоўніцтву, агародніцтву, пчалярству, жаночай гаспадарцы — я ўзяла на сябе. Парады па медыцыне далі студэнты-медыкі. Праца ішла спраўна і хутка. Недзе ў пачатку верасня матэрыял быў гатовы. Праз пару месяцаў каляндар быў надрукаваны і сшыты. І тут — катастрофа... Як мы, здаецца, не былі асцярожныя, адзін верш (што — не помню) не прайшоў праз цэнзуру, і ўвесь тыраж быў канфіскаваны...

Тады адзін з сяброў „Гарадзенскага гуртка беларускай моладзі" — Адольф Зенюк, які скончыў юрыдычны факультэт Віленскага універсітэта і быў стажыстам у Віленскім судзе, узяўся рабіць захады, каб нам каляндар вярнулі. Захады далі добрыя вынікі. Увесь тыраж нам вярнулі, з тым, каб тую старонку выкінуць і замяніць яе новай.

Мы так і зрабілі. Надрукаваць старонку — справа невялікая, а вось вынямць з кожнага экземпляра і замяніць — заняло шмат часу...

Каляндар вельмі спазніўся, усяго тыража прадаць не ўдалося.

Пашкодзіла яшчэ і тое, што Беларускае выдавецкае таварыства чамусьці пастанавіла змяніць загадчыка кнігарні. Кнігарню з вул. Завальнай перанеслі на рог Астрабрамскай і Гетманскай і загадчыкам назначылі Ігната Мятлу.

Лісток беларускага адрыўнога календара.

А Станіслаў Станкевіч, якраз у той час ажаніўшыся, разам з жонкай адчынілі таксама на Астрабрамскай (на другім баку вуліцы) магазін пісьмовых прыладаў з кніжным аддзелам.

І вось цяпер было аж дзве беларускія кнігарні. Але пакуль яны дайшлі да парадку, час прайшоў не малы і асталося 500 календароў не прададзеных.

Ледзь удалося аплаціць друк, кнігасшытніка і часткова наборшчыкаў.

Але само жыццё паказала, што адрыўны каляндар вельмі патрэбны і далей кожны год аж да вайны Беларускае выдавецкае таварыства выпускала яго вялікім тыражом.

Л. Войцікава

...арагое Сэрцайка, я сама з вёскі, а ...чуся ў горадзе. У школу даязджала ...одзень, але настала зіма, і бацькі ...сстараліся мне кватэру ў горадзе. Ра...м са мной жывуць яшчэ тры дзяў...ыны. Дзяўчаты гэтыя спачатку пака...ліся мне вельмі сімпатычныя і мілыя. ...ле сітуацыя ад нейкага часу змянілася ... можна сказаць, стала для мяне ...роста невыноснай. А было гэта так. ... аднoй дзяўчыны часта прыходзіў ...опец. Мы ўсе разам сядзелі, размаўлялі і было весела ў нашым пакоі. Але ад нейкага часу я заўважыла, што Віця асабліва да мяне вельмі мілы, ветлівы. Думала, што можа таму, што я тут новая. Але хутка пераканалася, што справа выглядае інакш. Было гэта ў суботу, калі дзяўчаты паехалі дамоў, а я ў пакоі асталася адна. Віця ведаў аб гэтым, але прыйшоў. І сядзелі мы да позняга вечара. І ад той пары ўжо прыходзіў не да Любы, а да мяне. Яна за гэта на мяне пагневалася. Дзяўчаты ўвогуле не адзываюцца да мяне. Мне вельмі прыкра, чуюся чужая ў гэтым пакоі. Не хачу страціць Вітка, але не магу перанесці нянавісці сяброўак. Што рабіць?

Ірка з Беласточчыны

Ірка! Калі б Вітэк Любу кахаў, напэўна не змяніў бы на цябе, ані на ніякую іншую дзяўчыну. Павінны дзяўчаты гэта зразумець. А калі не — нічога іншага не астаецца, як змяніць кватэру, бо ж зразумела, што жыць і вучыцца ў такіх умовах цяжка.

Сэрцайка

Куток практычных ведаў

СВЯТОЧНЫ АБЕД

Святочны абед не толькі гасцям, але нават і сваёй сям'і неабходна падаць на добра адпрасаваным белым абрусе. Варта таксама выцягнуць з шафак найпрыгажэйшы посуд, якога мы не ўжываем штодзень.

Перад кожнай асобай на стале ставім вялікую плоскую талерку для гарачай стравы, на ёй малую талерку для закускі, з правага боку талеркі кладзем лыжку і нож, з левага відэлец. На сярэдзіне стала ставім талеркі з закускай.

Пасля таго, як будуць з'едзены закускі, малыя талеркі неабходна сабраць, а на вялікія паставіць талеркі ці кубачкі для супа. Перад падачай супа неабходна ўбраць увесь пусты і непатрэбны ўжо посуд з сярэдзіны стала.

Гарачую страву, так званае „другое", падаем, як і суп, у спецыяльным посудзе, які ставім на сярэдзіне стала. Частуюць перш за ўсё найбольш паважаных гасцей. Дзецям страву накладае маці ці нехта з дарослых.

Перад падачай дэсерту неабходна ўсё са стала ўбраць і змесці крошкі, а, калі трэба, то і змяніць абрус.

Варта заўсёды памятаць, што нават вельмі смачная страва, калі яна пададзена неэстэтычна, траціць сваю вартасць. Асабліва нельга аб гэтым забывацца ў свята

Халоднае мяса, пададзенае на закуску, нарэзваем тонкім, доўгім і вострым нажом (кавалкі павінны быць тонкія і заўсёды нарэзаныя ўпоперак мясных валокан). Класці кавалачкі трэба радамі, абапіраючы адзін кавалачак на другі. Талеркі з мясам і вяндлінаю ўпрыгожыць нарэзанымі крутымі яечкамі, кіслым агурком, лісткамі салаты ці пятрушкі, а можна таксама марынаванымі слівамі. Халадзец трэба выняць з маленькіх місачак ці кубачкаў, (у якіх ён застываў) і ўпрыгожыць зверху скрылёчкамі лімона, марынаванымі грыбамі. Мясны пашцет нарэзаць таксама тонкімі кавалачкамі і ўпрыгожыць нарэзанымі яечкамі. Можна пры гэтым выкарыстаць таксама дэкаратыўна нарэзаную моркву.

Гарачыя стравы з мяса падаем на стол ужо нарэзаныя. У спецыяльным посудзе падаем да іх рыс ці бульбу, гародніну. Калі рэжам індыка, дык пачынаем зразаць мяса з грудзей разам з фаршам, а пасля мяса з ножак і іншых частак дадаем пакрысе да белага мяса. Смажаную курыцу перарэзваем напалову, абразаем крылцы і ножкі, а пасля рэжам яшчэ кожную палову на 4 часткі.

Пры нарэзаных святочных пірагах, пададзеных на шкляных талерках, павінны ляжаць адпаведныя лапаткі.

Гаспадыня

ВЕР-НЕ-ВЕР

...арагі Астронку! Сніліся мне ў апошні час такія сны. У першым сне я ба...ла прыгожыя мадэльныя бліскучыя ...уфлі. Былі яны на высокім і тонкім ...аблуку. І я падумала: „Як добра бы...о б мець такія модныя туфлі!"

Пасля прыснілася мне, што я ў нейкім падарожжы. Быццам жыву ў нейкай гасцініцы (не ведаю, у якім горадзе) і да мяне ў госці прыйшлі мае сваякі, якія жывуць за граніцай. Раптам бачу: у куце ляжыць нейкае белае палатно, бінты, іншыя кавалкі белага матэрыялу. Больш са сну нічога мне не запомнілася.

А з трэцяга сну мне запомніліся толькі грошы, вялікія медныя манеты нібы па 50 злотых і іншыя, але такіх вялікіх у нас нават і няма, бо былі яны большыя нават за нашы сярэбраныя 200-златоўкі.

Астронку! Дык што ты скажаш на гэтыя мае сны?

Твая сталая чытачка

Сон першы гаворыць аб тым, што чакае вас нейкае падарожжа, бо бачылі вы ў сне прыгожыя, модныя туфлі.

Другі сон прадвяшчае таксама падарожжа, але ці не надарыцца вам у гэтым падарожжы нейкая хвароба? Матэрыялы ж, якія вы бачылі, былі белымі, ды прытым былі яшчэ і бінты...

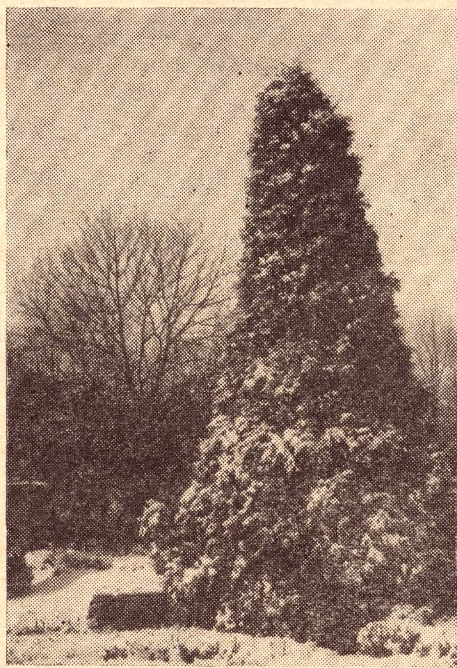
Наконт трэцяга сну, на жаль, магу сказаць адно: чакае вас нейкая вялікая непрыемнасць. Медныя грошы заўсёды прадвяшчаюць нядобрае. Іншая справа, калі б былі іншыя грошы: сярэбраныя грошы абазначаюць заўсёды дарэмныя клопаты, залатыя — важныя і нявыгадныя справы, грошы плаціць — поспех у справах, а атрымліваць грошы — прырост у сям'і.

Астрон

МАЛА, АЛЕ ЦІКАВА

ПАВЕТРАНЫ ГАДЗІННІК

Адна з французскіх фірм пачала работу над канструяваннем насценных гадзіннікаў, якія прыводзяцца ў рух... паветрам. Згодна з праектам іх механізм будзе пераўтвараць малейшыя змены тэмпературы навакольнага асяроддзя ў механічную энергію. Сярод вартасцей гэтых гадзіннікаў асаблівай увагі заслугоўвае іх лёгкасць і тое, што іх трэба чысціць раз у... 600 гадоў.

Беластоцкія Плянты.
Фота Я. Цялушэцкага

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Ф. падзяліў свой участак зямлі ўпоперак і прадаў прыватнай умовай частку, якая знаходзіцца далей ад вуліцы і акружана суседнімі землямі так, што няма да яе даезду. Калі б правесці дарогу праз участак Ф., то дарога б праходзіла праз яго агарод і панадворак і была б даволі вузкай, бо перашкаджаюць будынкі. Ці К., які купіў ад Ф. частку яго ўчастка, можа патрабаваць ад яго суседа вызначэння дарогі праз поле суседа да набытага ўчастка?

АДКАЗ: Толькі ўласнік нерухомай маёмасці можа патрабаваць устанаўлення сервітуту дарогі праз поле суседа, калі яго ўчастак не мае адпаведнага доступу да публічнай дарогі. К., які купіў дзялянку прыватнай умовай, не з'яўляецца па закону ўласнікам гэтай дзялянкі і таму прыслугоўвае яму права патрабаваць устанаўлення патрэбнай дарогі. Калі б паміж ім і Ф. дайшло да ўмовы куплі-продажу ў форме натарыяльнай, то К. мог бы патрабаваць устанаўлення патрэбнай дарогі выключна ад Ф., хоць даезд гэткі быў бы нязручны і для Ф. і для К. Ф. не можа заключаць умову, якая магла б парушаць правы яго суседзяў, і, калі прадае частку сваёй дзялянкі, павінен лічыцца з тым, што ён абавязаны стварыць адпаведны доступ да прададзенай часткі.

Мінула некалькі дзён, і Арлоўскі зноў атрымаў трывожнае паведамленне: супроць „Сокалаў" гітлераўцы збіраюцца кінуць магутны атрад карнікаў, які налічвае каля 700 эсэсаўцаў з батальёна Дзірлевангера.

Сілы былі вельмі няроўныя, і Арлоўскі вырашыў не ўступаць у адкрыты бой.

Атрад адышоў на некалькі кіламетраў і заняў загадзя падрыхтаваную пазіцыю: з флангаў падыходы да яе прыкрывала балота, з фронту — адкрытая вялікая паляна. На гэтую паляну і хацеў Арлоўскі завабіць ворага. Але дарэмна атрад чакаў праціўніка: эсэсаўцы, узарваўшы частку партызанскіх зямлянак, не асмеліліся пайсці далей у лес, хоць і здагадваліся, у якім напрамку пайшлі з лагера партызаны.

Некалькі разоў за апошнія два месяцы буйныя атрады карнікаў накіроўваліся ў лясы, каб расправіцца з атрадам Бязрукага, і ўсе гэтыя аперацыі канчаліся слёзна. Бязрукі разбіваў карнікаў, сустракаючы іх умела арганізаванымі засадамі ў самых, здавалася б, нечаканых месцах.

— У Бязрукага вялікая галава і доўгія рукі. Ён усё добра бачыць і таму б'е нас, — вымушаны былі прызнаць гітлераўскія афіцэры. Праўда, гэта не перашкаджала ім пры кожнай маленькай магчымасці дакладваць пра свае „перамогі". І гэтым разам эсэсаўскі камандзір, які пабаяўся са сваімі галаварэзамі наблізіцца да засады „Сокалаў", даволі бойка дакладваў, як пра гэта пазней даведаўся Арлоўскі, свайму начальству: „Лагер знішчаны, атрад разгромлены".

Сустрэўшы ўпартае супраціўленне народных мсціўцаў і страціўшы ў баях болей чым тры тысячы забітымі і паранeнымі, гітлераўцы вымушаны былі спыніць аперацыю „Герман".

Арлоўскі, Нікольскі, Івашкевіч аднавілі спыненую ў час карнай аперацыі сувязь з разведчыкамі атрада.

„Сокалаў" чакала вялікая работа. Атрад стварыў запасныя базы, паспяхова прыняў і адправіў з праваднікамі ў далёкую дарогу некалькі спецыяльных груп, і Цэнтр не папракаў ужо Арлоўскага за баявыя аперацыі па знішчэнні фашыстаў і іх памагатых, за дыверсіі на чыгунцы

А 30 ліпеня Аляксей Блінаў прыняў адрасаваную ўсім камандзірам і камісарам партызанскіх атрадаў і брыгад тэлеграму начальніка Цэнтральнага штаба партызанскага руху: „Пачынайце аперацыю паводле загаду № 0042. Першы ўдар — 3 жніўня". Змест загаду № 0042 камандаванне „Сокалаў" добра ведала. Гэта быў сакрэтны загад „Аб партызанскай рэйкавай вайне на камунікацыях ворага". Спецыяльны пасланец з Масквы тыдні за два перад гэтым азнаёміў Арлоўскага, Івашкевіча і Нікольскага з загадам.

Арлоўскі зразумеў выключную важнасць гэтага загада. Ён поўнасцю быў згодны з вывадам загада, што адначасовыя сумесныя, добра спланаваныя ўдары народных мсціўцаў па варожых камунікацыях „складуць гістарычную заслугу партызанскага руху перад Радзімай", і адразу ж пачаў рыхтаваць гэтую унікальную аперацыю.

Вечарам 3 жніўня ледзь не ўвесь атрад выйшаў на загадзя адведзены для яго ўчастак чыгункі. Справа знайшлася ўсім. Адны ўзрывалі рэйкі, другія адвінчвалі іх ад шпалаў, трэція адносілі далей ад чыгункі, тапілі ў балоце. На суседніх участках гэтай жа справай займаліся іншыя атрады.

— Не работа, а музыка. Во паскачуць фашысты, во будуць шалець фюрэры і фюрэраняты! А якая гэта велізарная дапамога Чырвонай Арміі! — гаварыў Арлоўскі, задаволены вынікамі начной вылазкі партызан.

Кірыла Арлоўскі з дзяцінства любіў народныя песні, трапныя і вострыя прыпеўкі. І самай любімай песняй Кірылы Арлоўскага была песня пра Сценьку Разіна. Вось і на гэты раз пасля кароткай нарады з камандзірамі Арлоўскі ціхенька заспяваў яе. Скончыць песню не давялося: у зямлянку з тэлеграмай увайшоў Аляксей Блінаў. Тэлеграма была кароткая: „Раману. Выязджайце Маскву дакладам".

„Прашу пакінуць мяне ў тыле да вызвалення ад фашыстаў гэтых мясцін", — радзіраваў у адказ Кірыла Арлоўскі.

„Ваша тэлеграма аб выкліку мяне ў Маскву падзейнічала на мяне вельмі непрыемна. Мне хацелася папрацаваць (залаты час года — жнівень-лістапад) на партызанскую барацьбу і прынесці як мага большую карысць нашай Радзіме, — дакладваў ён Цэнтру, прыбыўшы ў Маскву. — Прачытаў вашу радыёграму, і ў мяне ўзнікла думка не выканаць загад і, узяўшы атрад імя Кірава, які вы прапанавалі перадаць суседняй партызанскай брыгадзе, пайсці з ім у Брэсцкую вобласць, у раён Белавежскай пушчы...

...За 25 гадоў знаходжання ў партыі я не меў ніводнага партыйнага спагнання, і не выканаць ваш загад было б з майго боку антыпартыйным учынкам. Таму 9 жніўня 1943 года і пакінуў Баранавіцкую вобласць і выехаў да месца пасадкі самалёта..."

23 жніўня Арлоўскі разам са сваім верным баявым другам Хуста Лопесам прыляцеў у Маскву. Легендарнага важака народных мсціўцаў цёпла сустракалі начальнік Цэнтральнага штаба партызанскага руху П. К. Панамарэнка,

ТРЫБУНА чытачоў

Весткі з Дашоў

Дашы — гэта невялікая вёска ў гміне Кляшчэлі. Тут спажывецкая крама, дзе Вера Масевіч прадае тавары. Ёсць клуб „Рух", дзе купіш і пачытаеш газеты і кніжкі. У клубе нашым чыста і парадак. Пільнуе гэтага клубовая Ніна Вадавец. У вёсцы ёсць і школа, дзе сем настаўнікаў і вучыцца 200 вучняў. Беларускую мову і матэматыку выкладае Валянціна Рошчанка. Дырэктарам школы з'яўляецца Ігнат Рошчанка.

Ягада з Гайнаўкі

ЭХ, ДАРОГІ ВЫ, ДАРОЖКІ!

Эх, дарогі вы, дарожкі,
Сколь вы зачалися?
Я напрямую признаюся,
Вы мне прыдалися.
І зімой і летам
Я з вас карыстаю,
Бо сваю работу
Моцна паважаю.
Добра сцежкі скарыстаць
Летнюю парой,
Но не лёгка, так сказать,
Цяжкаю зімой.
Снегам белым ўсё закрые —
Сцежкі і дарогі,
А лістапад працавіты
Падстаўляе ногі.
Не страшныя мне марозы,
Зімовыя трывогі,
Я нямала пратаптаў вас,
Снежныя дарогі.

Н. В.,
пісьманосец,
пошта Юшкаў Груд

ВЕЦЕР

Вецер асенні
востры халодны
вецер як страла
пралятае каля
маіх тонкіх валос
перакідае іх
як быццам гуляе
і песціцца з імі
а валасы нічога не кажуць
зусім нічога
яны паслухмяны
волі вятроў
ох вецер вецер
ляціш праз свет ён
сёння тут а заўтра там
бо вецер свету
пабачыў многа
а нам не скажа
нічога

Кара-кум

прадстаўнікі Наркамата дзяржаўнай біспекі.

Цэнтральны штаб партызанскага руху ўзнагародзіў многіх байцоў і камандзіраў атрада „Сокалы" і інш.

21 верасня з Масквы ў Машукоўскі лес прыйшла тэлеграма: „Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 20 верасня 1943 года за паспяховае выкананне спецыяльнага задання Урада Раману прысвоена званне Героя Савецкага Саюза".

Па стану здароўя К. П. Арлоўскага звольнілі на пенсію. Але неспакойны характар, гарачае, неўтаймоўнае сэрца яго не маглі змірыцца са становішчам пенсіянера, клікалі ў бой. Цяпер гэта быў бой на працоўным фронце.

Летам 1944 года калгаснікі родных Мышкавіч абралі Кірылу Арлоўскага старшынёй калгаса „Рассвет". Пад яго кіраўніцтвам калгас вырас у буйную шматгаліновую гаспадарку, стаў адной з перадавых гаспадарак у нашай краіне.

Радзіма высока ацаніла баявыя подзвігі ветэрана-чэкіста і заслугі старшыні калгаса. Ён неаднаразова выбіраўся ў склад ЦК КПСС, ЦК КПБ, з'яўляўся дэпутатам Вярхоўнага Савета СССР 3-га, 4, 5, 6 і 7-га скліканняў. У 1958 годзе Кірыла Арлоўскі быў удастоены звання Героя Сацыялістычнай Працы. Дзве Залатыя Зоркі Героя, пяць ордэнаў Леніна, два Ордэны Працоўнага Чырвонага Сцяга, шмат медалёў упрыгожвалі грудзі чалавека, чыё імя стала легендай.

(Канец)

Спартсмены бельскай ВСС

У бельскім аддзяленні ВСС „Сполэм" існуюць спартыўныя каманды. Вядуць іх Здзіслаў Сопэк і Веслаў Владоўскі. Добрыя каманды: футбольная і жаночая валейбольная. У апошні час спартсмены выязджалі на розыгрышы ў Вільнюс. Паміж бяльчанамі і камандай з Вільнюса наладзіліся сардэчныя сувязі, якія будуць узмацняцца.

Іван Кірызюк

КОНЬ ДА ЖОЛАБА, ЦІ ЖОЛАБ ДА КАНЯ?

Аб праблеме, якую сёння кранаем, мы пісалі ў сакавіку мінулага года. Адказ на крытыку быў хуткі. Праз тры месяцы надрукавала яго „Ніва".

У адказе на маю публікацыю „Клопаты з тэлевізарамі", кіраўнік гайнаўскага ЗУРТ-у М. Шыманскі пісаў: „...у плане прадугледжваецца таксама стварыць падобны філіял ЗУРТ-у, як у Белавежы. Спадзяюся, што ўжо ў хуткім часе жыхары Чаромхі і навакольных вёсак будуць карыстацца паслугамі нашага прадпрыемства".

І сапраўды. У пачатку гэтага года ў памяшканні Уладзіміра Шаблінскага тэхнік бельскага ЗУРТ-у пачаў рамантаваць тэлевізары для Чаромхі. Работы хапала, і людзі былі задаволены.

Праз нейкі час паміж працаўніком ЗУРТ-у і гаспадарамі паявіліся непаразуменні. Пан тэхнік быў абураны, што яму не падстаўляюць крэсла, што не слухаюць яго загадаў і гэтак далей. У выніку гэтага ў Чаромсе ліквідавалі філіял ЗУРТ-у, і зноў трэба вазіцца па Гайнаўцы ці Бельску з тэлевізарамі, бо зараз нават на пісьмовае паведамленне спецыялісты не хочуць з'яўляцца ў Чаромсе.

Мне здаецца, аднак, што так быць не павінна. ЗУРТ з'яўляецца прадпрыемствам паслуговым і павінен служыць людзям. Асабістыя прэтэнзіі бельскіх тэхнікаў не павінны мець ніякага ўплыву на працу чаромхаўскага філіяла ЗУРТ. І гэтую справу ў хуткім часе павінна ўладзіць беластоцкае прадпрыемства ЗУРТ.

(ус)

Новая Гайнаўка

Гайнаўка як горад і гайнаўская зямля вельмі выраслі за апошнія гады. Вялікі ўдзел у гэтым росце адыграла грамадская праца жыхароў.

Найперш была пабудова дарог. У вялікім чыне была пабудавана дарога Гайнаўка-Нарва і Гайнаўка-Кляшчэлі, дарога ў Ласінку, Даратынку, Масева і многа іншых. Дзякуючы гэтым дарогам цяпер можна машынай даехаць у любую гайнаўскую вёску.

Пасля дарог распачалася будова крамаў. У гэтых пачынах вялікі ўдзел прымалі працаўнікі ПЗГС і члены ГС-аў, жыхары вёсак. Крамаў пабудавана каля сотні.

Потым наступіла серыя пачынаў пры пабудове злеўняў малака. Ініцыятарам тут была акруговая малачарская спулдзельня ў Гайнаўцы. Таксама пабудавана больш, як 100 злеўняў. Будаваліся святліцы і рамізы.

Цяпер у Гайнаўцы праводзіцца рамонт вуліц, тратуараў, робяцца кветнікі. За апошнія два гады горад атрымаў ладны парк. А вось апошняя ініцыятыва Гайнаўкі. У горадзе выступаюць вялікія цяжкасці з апекай над малымі дзяцьмі. Улады горада атрымалі з Польскага фонду аховы здароўя 9 мільёнаў зл. на будаўніцтва ясляў. Але не знайшлося выканаўцаў гэтай будовы. Як быць?

І сакратар ГК ПАРП Ян Вайцюк і начальнік горада Анатоль Гінцт склікаюць агульны сход дырэктароў усіх гайнаўскіх прадпрыемстваў і ўстаноў і прапануюць пабудаваць яслі грамадскім пачынам. Прысутныя падтрымалі прапанову і прыступілі да яе рэалізацыі. У кастрычніку выкапалі фундаменты, залажылі шалюнкі, зрабілі ўзбраенне, а ў лістападзе залілі цэментам.

Гэтак распачалася вялікая справа, якую Гайнаўка хоча закончыць ужо ў 1977 годзе. Трэба толькі пажадаць вялікіх поспехаў усім, хто прыложыцца да гэтага.

Э. Вайсковіч

Чэмпіянат па валейболу

Закончыўся чэмпіянат па валейболу сярод сельскагаспадарчых школ Беласточчыны. І моладзь з бельскіх школ прымала ў ім удзел. Мужчынская каманда заняла другое месца за сябрамі з ПГР Дайліды, а жаночая каманда заваявала першае месца.

Гэтыя дасягненні з'яўляюцца вынікам упартай працы нашай моладзі.

Мікалай Няплоха

Што з сажалкай?

Бельск — горад вялікі. Многа ў ім зелені. У цэнтры горада — два вялікія паркі. Адзін з іх каля агульнаадукацыйнага ліцэя імя Б. Тарашкевіча. Весела ў гэтым парку. Нават восенню тут прыгожа. У гэтым парку ёсць невялікая сажалка. Даўней была яна месцам, куды прыходзілі многія жыхары горада. Вада была чыстая, у ёй плавалі два лебедзі. Кожны глядзеў на іх, захапляўся. Дзеці кармілі птушак. У сярэдзіне сажалкі быў фантан.

А што цяпер з сажалкай? Яна абрасла. Вада стала бруднай. Няма што і гаварыць, каб плавалі ў такой сажалцы лебедзі. І неяк сумна стала без іх.

Зіма ўжо. І можа не варта цяпер займацца справай. Але калі прыйдзе вясна, трэба будзе зноў заапекавацца бельскай сажалкай. Усе з радасцю прывітаюць на яе вадзе белых птушак.

Чытач „Нівы"

„Невідочная рука"

Даўным-даўно жыхары вёскі Лука пасвілі кароў па нейкіх карчах, балотах. Здаралася, што каровы загразалі. Але ішлі гады, ішло і паляпшэнне. І вось летам 1975 года на выгане (дзе лучане і раней пасвілі сваіх кароў), які знаходзіцца каля вёскі Церамкі, парабілі бронкі, дротам калючым абгарадзілі, калодзежы паставілі, каб было дзе кароў паіць. І, здаецца, усё добра.

Так. Было б добра, калі б не распачала сваю дзейнасць „невідочная рука". І ведаеце, праз год ужо і зашчапак не стала ў бронках, і слупы хтосьці павыварочваў.

Кара-кум

Ёсць адна рада

У гэтым годзе рана выступілі замаразкі — каля чатырох градусаў было ў час капання бульбы ў першыя дні кастрычніка. Прымарозілі яны шмат бульбы. Другі раз паўтарыліся ў палове кастрычніка — стукнуў тады мароз каля сямі градусаў, а нават і больш. А на полі было яшчэ многа бульбы. Такую бульбу вельмі цяжка перахаваць у ямах і паграбах, бо яна вельмі хутка гніе, а да вясны далёка. Такіх гаспадароў, што маюць прымарожаную бульбу, вельмі многа.

Але ёсць адна рада і на гэтую бульбу. Яе трэба спараваць і злажыць у сіласы, а потым карміць свіней і жывёлу.

У кожным сельгасгуртку бульбу кожнаму могуць спараваць. Так зрабіў Рыгор Турыч з Гуран. Усю бульбу — сем тон, якую прызначыў на корм, спараваў і засіласаваў.

Віт

Кара-кум. Вершы „Вецер" і „Чаму" надрукуем у „Парнасіку". Вам лепш трымацца сучаснага свабоднага вершаскладання, а не традыцыйнага, дзе часта спеласці думкі перашкаджае неабходнасць рыфмы і рытму.

М. Панфілюк. Пра якія шыны ідзе гутарка ў інфармацыі „Брак шынаў"?

Ягада. Зразумела, што надрукуем інфармацыю пра вёску; вітаем вас як нашага карэспандэнта. Пішыце пра розныя справы, з часам будзе лепш выходзіць.

Мікалай Няплоха. Здаецца, не так кепска справа маецца. Недагляд можа быць, але стараемся прытрымлівацца дагавору.

Галена Марчук. Верш пра трускалкі надрукуем у трускалкавым сезоне.

Насця Грыко. Два вашы апошнія вершы не выйшлі. Пішыце карацейшыя і на актуальныя тэмы, крытычна.

Васіль Асеннік. Па-першае, больш займайцеся пісаннем карэспандэнцый. Па-другое, адносна верша — у яго такі фальклорны матыў, што па сутнасці невядома, ці не без уплыву тут (несвядома) нейкая запаўшая глыбока ў сэрца народная песня. Гэта ўвогуле добра, толькі ў паэзіі трэба старацца больш патрабавальна пераўтвараць фальклор. Верш надрукуем.

Н. В. „Успаміны" надрукуем.

Люба Салавей. На жаль, мы па-польску вершаў не друкуем.

Ананім, які прыслаў верш „Наша школа". Ананімных твораў не друкуем.

ЧАСАМ І БЕЗ ХЛЕБА БЫЦЬ ТРЭБА...

У вёсцы Слоя Шудзялаўскай гміны няма крамы. Купляць сяляне ходзяць у Кнышэвічы — 2 км. Перш за ўсё ходзяць купляць хлеб. Але шмат ёсць старэнькіх бабак, якім цяжка ісці два кіламетры па хлеб.

Радныя гміннай рады дамагаліся, каб крынкаўскі ГС па дарозе ў Кнышэвічы скідаў 20-25 буханак хлеба і крыху булак у клубе „Рух" у Слоі. Так і пачаў рабіць крынкаўскі ГС. Вельмі добра было жыхарам вёскі Слоя, бо быў хлеб на месцы. Але нядоўгай была радасць, бо прыехалі з аддзела „Рух" у Саколцы і забаранілі скідаць хлеб у клубе. Сказалі, што без іх ведама ГС у Крынках не меў права ў іх будынку скідаць хлеб. Трэба, казалі, напісаць паданне, і тады яны дазволяць.

Адразу жыхары Слоі напісалі паданне да начальства „Рух" у Саколцы, але яно недзе загінула, і па хлеб слаяне зноў вымушаны хадзіць у Кнышэвічы — 2 км. А часта і так бывае, што зойдзе старая — і ўжо хлеба няма, або прадаўшчыцы няма. Вяртаецца назад ні з чым.

Віт

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да публікацыі: „МУЖЫК ВЫП'Е", „Ніва" № 39 (1074) ад 16.IX.76 г.

Адказвае:

WOJEWÓDZKI ZWIĄZEK SPÓŁDZIELNI ROLNICZYCH „SAMOPOMOC CHŁOPSKA" W BIAŁYMSTOKU.

W odpowiedzi na notatkę prasową zamieszczoną w tygodniku białoruskim „Niwa" w sprawie zakupienia przez Waszego Czytelnika piwa o niewłaściwej jakości w sklepie spożywczym w Tarnopolu, uprzejmie wyjaśniamy, że w/w notatka prasowa była przedmiotem szczegółowej kontroli przeprowadzonej przez Inspektora Branżowego WZSR „SCH" w Białymstoku.

Z materiałów pokontrolnych wynika, że sklep w Tarnopolu otrzymał w analizowanym okresie 2 dostawy piwa tj. 26 i 31 sierpnia 76 r. Brak formalnej reklamacji konsumenta w sklepie oraz reklamacji sprzedawcy pod adresem Rozlewni Piwa GS „SCH" w Narewce uniemożliwia ustalenie winnych zaistniałego faktu dopuszczenia do obrotu piwa o niewłaściwej jakości w dniu 31 sierpnia 1976 r.

W celu wyeliminowania podobnych przykładów zobowiązano służbę handlową i produkcyjną GS „SCH" w Narewce do szczególnego nasilenia i zaostrzenia kontroli odbioru jakościowego piwa, dostarczanego do Rozlewni przez Browar w Białymstoku, następnie po rozlaniu do butelek i z chwilą dostawy do punktu detalicznego.

I z-ca Prezesa Zarządu WZSR
(inż. A. Łętowski)

*

Да публікацыі: „БЕСКУЛЬТУРНАЯ АБСЛУГА" „Ніва" № 43 (1078) ад 24.X.76 г.

Адказвае:

PRZEDSIĘBIORSTWO PAŃSTWOWEJ KOMUNIKACJI SAMOCHODOWEJ W BIAŁYMSTOKU.

Odpowiadając na skargę zamieszczoną w „Niwie" pt. „Niekulturalna obsługa". Oddział Osobowy PKS w Białymstoku informuje, że kierowca ob. Naumczyk Mikołaj, obsługujący w dniu 27.IX. br. autobus nr rej. 32-87-AM nie pracuje w naszym zakładzie od 30.IX. br.

Za kłopoty wynikłe w korzystaniu z naszych usług przepraszamy.

Z-ca dyrektora d/s Przewozów
Oddziału Osobowego PKS w Białymstoku
Ryszard Lider

*

Да публікацыі: „АЎТОБУС „АМ 03-32" „Ніва" № 40 (1075) ад 3.X.76 г.

Адказвае:

PRZEDSIĘBIORSTWO PAŃSTWOWEJ KOMUNIKACJI SAMOCHODOWEJ W BIAŁYMSTOKU ODDZIAŁ OSOBOWY W BIAŁYMSTOKU.

Odpowiadając na skargę zamieszczoną w notatce pt. „Autobus nr AM 03-32" na łamach „Niwy" w sprawie zajścia, które miało miejsce w w/w autobusie w dniu 19.VIII br. w Bielsku Podlaskim — Oddział Osobowy informuje, że z uwagi na niepodanie świadków zajścia przeprowadzono postępowanie wyjaśniające, przesłuchując kierowcę i konduktora, w wyniku którego nie stwierdzono podstaw do uznania winnej obsługi autobusu.

Z-ca dyrektora d/s Przewozów
Oddziału Osobowego PKS w Białymstoku
Ryszard Lider

*

Да публікацыі: „МОЖНА ШЫЮ СКРУЦІЦЬ" „Ніва" № 41 (1076) ад 10.X.76 г.

Адказвае:

REJON DRÓG PUBLICZNYCH W SIEMIATYCZACH OBWÓD DROGOWY Nr 5 W KLESZCZELACH.

W odpowiedzi na wycinek prasowy z tygodnika „Niwa" odnośnie przełomów na drodze koło wsi Czeremcha, Obwód Drogowy Nr 5 w Kleszczelach informuje, iż przełomy istniejące na tym odcinku zostały zlikwidowane w miesiącu wrześniu.

Kierownik Obwodu
(—) W. Wawrusiewicz

„Niwa" — Tygodnik RSW „Prasa—Książka—Ruch". Skr. poczt. 149. 15-950 Białystok. TELEFON 2-32-41. Wydawca Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe RSW w Białymstoku. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu", urzędy pocztowe i listonosze. Indeks 36911/36971.

Адкуль бяруцца дзеці?

Мы з жонкай згадзіліся, што, паколькі Енс стаў ужо вялікім, пара адкрыць яму тайну нараджэння дзяцей.

— Енс, — сказаў я, — я хачу адкрыць табе сёетое. Ты напэўна сам думаў аб тым, як гэта ўсё робіцца.

— Ага, — сказаў Енс радасна. — Я дасканала разумею, што ты маеш на думцы.

— Цудоўна, — сказаў я. — Ты, вядома, хочаш даведацца, адкуль бяруцца маленькія дзеці, і цяпер...

— А-а, — працягнуў ён расчаравана. — Я думаў, ты не аб гэтым. Я вось хацеў, каб ты расказаў мне, як працуе наша новая электрычная пліта.

— Гэта ты даведаешся іншым разам. А цяпер паслухай, што я табе скажу. Ты напэўна бачыў, як пчолы пераляпаюць з адной кветкі на другую.

— Гэта шкала з кнопкай, што круціцца, навошта яна? — спытаў Енс.

— Шкала з кнопкай? — спытаў я здзіўлена. Да мяне не адразу дайшло, што ён гаварыў аб пліце.
— Гэта тэрмастат.

— А што гэта тэрмастат? — спытаў Енс.

— Ён рэгулюе тэмпературу, але зараз мы гаворым не аб гэтым. Дык вось, калі пчолка...

— А як ён рэгулюе тэмпературу? — спытаў Енс, якога, відаць, мала цікавілі пчолы.

— Гэтага я не ведаю, — стомлена сказаў я.

— А калі чырвоная лямпачка загараецца, гэта што значыць?

— Гэта азначае, што тэмпература пчалы яшчэ недастатковая, гэта значыць я маю на ўвазе, вядома, духоўку.

— А адкуль лямпачцы гэта вядома?

— Аб гэтым трэба пытаць не мяне, — адказаў я, злуючыся. — Я не маю найменшага ўяўлення, як працуе гэта праклятая пліта. Схадзі і спытай электрыка, калі цябе гэта так цікавіць.

У гэты час у пакой увайшла жонка.

— Ну што, бацька ўсё табе вытлумачыў? — спытала яна Енса.

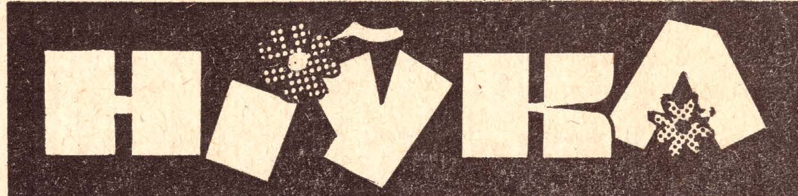
— Не, — сказаў Енс пагардліва. — Ён ніякага ўяўлення аб усім гэтым не мае. Ён сказаў, каб я спытаў у электрыка.

— У электрыка? — жонка здзіўлена паглядзела на мяне і паківала галавой.

Я не захацеў тлумачыцца і ўткнуўся ў газету. Нялёгка ў наш час быць бацькам.

Фін Сёборг
(Данія)

Без слоў.

ПЫТАННЕ

— Ты выглядаеш вельмі змучаны, Кастусь, у цябе сапсаваны нервы, падскочыў ціск, — кажа доктар Знахарук. — Галоўнае — адпачынак і сон. Лажыся як найраней, з курамі...

— Колькі іх мае быць, доктар?

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Габравец палажыў у печ дровы. Закрыў яе, усеўся побач і ўявіў сабе, што вось ён паднёс запалку, што дровы ўжо разгарэліся і што цеплыня паплыла на ўвесь пакой. Ад гэтых думак габраўцу зрабілася цёпла, і ён сказаў:

— Эх, дарма я распаліў печку! Трэба было пачакаць, пакуль пасапраўднаму азябну.

✲

Багаты малады чалавек з поўначы Англіі здзівіў усіх, калі, вярнуўшыся з дзелавой паездкі ў Лондан, прывёз прыгожую маладую жонку.

— Як табе ўдалося яе сустрэць? — спытаў адзін з яго сяброў.

— Вельмі проста. Я толькі выняў свой бумажнік, і яна тут як тут.

✲

Адзін чалавек вельмі скардзіўся на сваю жонку. Бу Адам сказаў яму:

— Калі ў тваёй жонкі дрэнны характар, кінь яе.

— Як жа я яе кіну? — адказаў той. — Вось ужо 30 гадоў, як мы кладзем галаву на адну падушку.

— У такім выпадку кінь падушку, — параіў Бу Адам.

НА ВЯСЕЛЛЕ ІДУЧЫ

На вяселле
Крочыў дзед.
Дзед — уперад,
Бабка — ўслед.

Па дарозе
Ідучы,
Бабка вучыць,
Дзед маўчыць.

— Ты ж глядзі,
Не пі да дна
Ні гарэлкі,
Ні віна.

Бойку, сварку,
Спрэчку ты
Абыйдзі
За паўвярсты.

Песні гучна
Ты пяеш,
Памаўчы,
Паслухай лепш...

Стаў нямілы
Дзеду свет.
Павярнуў
Дахаты дзед.

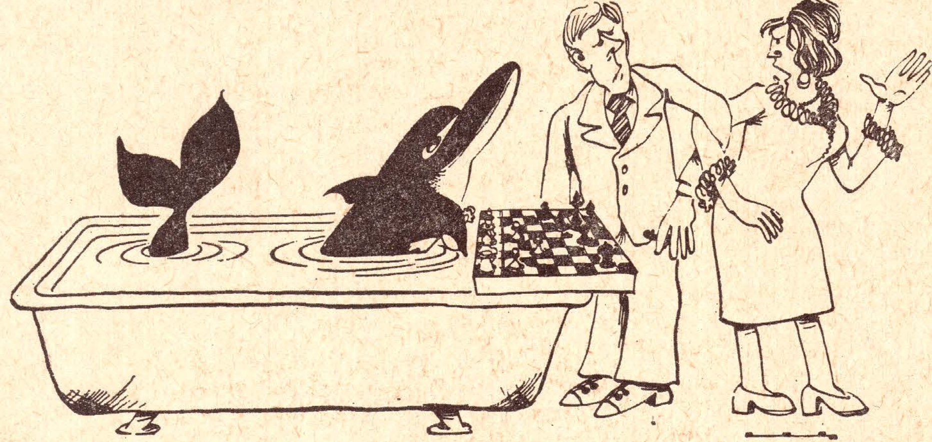
Так разважыў
Ён, вядома:
Можна выспацца
І дома.

Рыгор Яўсееў

— Цяпер, калі твой прыгавор канчаецца, я вымушана табе нешта адкрыць...

...У іх супольнай была толькі жыллёвая плошча. Супольнай жа мовы так і не знайшлі.

— Канчайце гуляць! Сёння мы ідзем у тэатр.

МАБЫЦЬ, ЯШЧЭ РАЗ...

Тры браты ехалі ў брычцы па лесе. Раптам на дарогу выскачылі разбойнікі і кінуліся да брычкі. Нашы падарожнікі не змаглі ні ўцячы, ні схавацца, але затое сярэдні брат хутка выцягнуў з брычкі ружжо і кінуў яго ў высокую траву.

Разбойнікі выпраглі каня і забралі яго з сабою ў лес. Калі яны скрыліся, старшы брат спытаў:

— А куды дзелася наша ружжо?

— Я схаваў яго ў траве, — адказаў сярэдні. — А раптам яшчэ такі ж выпадак будзе, дык яно нам спатрэбіцца!

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Ірэны Сегень з Каменя, Галіны Юзвюк з Барысаўкі і дзяўчат з Парцава змяшчаем песню

CZY BĘDZIE MI Z TOBĄ DOBRZE

słowa: Bogdan Olewicz
muzyka: Ryszard Poznakowski
śpiewa Lucyna Owsińska

Wstaję o poranku
patrzę w krąg po ganku
wszystko spływa w strugach łez
pomyślałam sobie ja to samo zrobię
rozmazałam się jak deszcz
wyszłam na ulicę
z nudów prawie krzyczę
sama nie wiem czego chcę
nagle ktoś podchodzi
w samym sercu Łodzi
i bezczelnie pyta mnie
    Czy będzie ci ze mną dobrze
    czy będzie ci ze mną źle
    czy będzie mi z tobą lepiej
    gor
    może spróbować chcesz
Nie wiem chyba śniłam
ale się zgodziłam
od tej pory minął rok
choć już rok się znamy
nadal się kochamy
myślę o nim dzień i noc
nie ma co odwlekać szkoda czasu czek
któreś musi zrobić ten krok
jak ci wpadł do oka jakiś fajny chłopak
podejdź i zapytaj go

ВЫВАД

Прафесар Трафім Кузачка згубіў свой парасон і цэлы дзень шукаў яго ва ўсіх магазінах, дзе ён пабываў. Нарэшце, ён выявіў прапажу ў бакалейным магазіне.

— Вы адзіны сумленны крамнік ва ўсім горадзе, — сказаў ён гаспадару. — Усе іншыя гаварылі, што не бачылі майго парасона.

ЗАГАДКА

Дзве дамы гутараць у купэ поезда.

— Здзіўляюча ўсё-такі, як машыніст ухітраецца заўсёды дакладна ўязджаць у тунель. Я і ў гараж не заўсёды магу дакладна ўехаць.

— Гэта, напэўна, таму, што ён добра ведае дарогу.

АДКАЗ

Настаўніца тлумачыць у класе прыроду магнетызму.

— Можа хто-небудзь сказаць, — пытае яна потым, — што пачынаецца з літары „м" і падымае ўсялякія рэчы?

— Мама! — радасна ўскліквае Міколка.

НЯМА ДУРНЫХ

У гісторыі чалавецтва адным з самых арыгінальных людзей быў даўно вядомы філосаф Дыяген. Каб ізаляваць сябе ад грамадства, ён залез у бочку і... думаў.

А зусім нядаўна ў Канадзе аб'явіўся другі арыгінальны на выдумкі Дыяген — Дыяген Корнер, малады чалавек. Вырашыўшы ажаніцца на прыгожай афіцыянтцы, ён адразу стаў думаць, дзе і як, на якія сродкі ён будзе жыць са сваёй маладой жонкай. Не спадзеючыся на тое, што ўласны іх заробак дазволіць стварыць дастатковы сямейны дабрабыт, ён надрукаваў сваю і нявесціну фатаграфіі і зварот да суайчыннікаў і разаслаў лісты ў колькасці 400 экземпляраў: „Ніколь (нявеста) і я любім адзін другога, хацелі б ажаніцца, але не маем патрэбных грошай. У той жа час нам хочацца пасля вяселля мець дах над галавой — сціплы домік, дзе мы былі б шчаслівыя. Калі кожны атрымальнік гэтага ліста дашле нам 10 долараў, мы зможам пабудаваць наша гняздо. А калі хто не захоча ці не зможа нам дапамагчы, просім даслаць хаця б адзін долар, каб вярнуць кошт нашага звароту".

Але суайчыннікі праявілі спагаду да становішча маладой пары толькі на... 40 долараў, у той час як публікацыя звароту каштавала ім 200 долараў. Што ж застаецца рабіць маладому Дыягену? Бадай-што, узяць арыгінальны прыклад свайго старажытнага цёзкі — прыстасавацца жыць у бочцы. Разам з жонкай.

Захоўвайце светлыя ўспаміны на чорны дзень!